

LITTERAE CIRCULARES

AD

VENERABILEM CLERUM ALMAE DIOECESIS

QUINQUE-ECCLESIENSIS

DIMISSAE ANNO DOMINI 1942.

QUINQUE-ECCLESIIS TYP. „DUNÁNTÚL“ R. T.

II.

Abstinentia et ieiunium	6, 49	Directorium	9
Actio Catholica	57	Dispensatio in prom.	42
Alagics Joannes	43	Dörnyei Stephanus	49
Altare privilegiatum	33		
Angyal Desiderius	18	Egyházi adó	19
Anyakönyvi adatok keresése	4, 10, 21,	Egyházközségi alkalmazottak	3
	26, 32, 36, 46, 53, 59, 62	Elm F. Sebastianus	56
Aranymise	37, 41	Engesztelési vasárnap	49
		Erdélyi Julius dr.	56
Bauer Josephus	43	Examen synod. et neopr.	42, 47
Bárka Joannes	29, 44, 49	Éjféli mise időpontja	61
Bátor Carolus	47	Énekiskola (székesegyházi)	32
Belázy Ernestus	43		
Berta Antonius	2	Farkas Josephus dr.	56
Békefi Joannes	49	Faust Antonius	5
Békéért ima	27	Ferkov Georgius	44
Békés Adamus	47, 49	Ferkov Michael	49
Bérleti ürlap	3	Fényi Alexander	2, 43, 56
Bérmautak	17, 42	Finn és észk katolikusok segítése	25
Blazsev Marinus	30	Franz Josephus	43
Bosnyák Michael	30, 44		
Botz Josephus	56	Galambos Franciscus dr.	44
Böjt enyhítése	44	Gasparich Georgius dr.	56
Böjt szózat	11	Gábor Carolus	18
Budavári Ladislaus	49	Gáll Antonius	56
Buszlauer Joannes	44	Gebauer Nicolaus dr.	56
		Grund Adalbertus dr.	48
Communio paschalis	2	Gyertyák pótlása	34
Concursus pro paroecia: Báticasék 49, Kö-		Gyimesi Ladislaus	35
vágószőlős 2, Magyarhertelend 43,		Gyűjtések eredménye	20
Máriakéménd 56, Mozsgó 30, Nagy-			
bicsérd 24, Nagyvejke 49, Német-		Hadigondozó vasárnap	35
márok	24	Hajós Georgius dr.	48
Csányi Emericus	49	Hammer Joannes	56
Cserháti Josephus dr.	49	Handler Franciscus	2, 29, 43
Csertán Ernestus	43, 47	Hanuy Franciscus dr.	48
Cserti Stephanus	35	Harangozási tilalom	58
Csordás Colomannus	2, 49	Harray Julius dr.	48
Czár Gasparus	43, 49	Haszonbérleti ürlap	3
		Hauser Emericus dr.	48
Decretum	5	Házasság előtt orvosi vizsgálat	30
Délbaranyai Apostoli Adminisztratura	8	Hérincs Paulus	49
Dér Stephanus	47	Hidasi Joannes	18
Dévényi Andreas	30, 49	Himesi Carolus	43

Hirdetések alóli felmentés	42	Korpótlék-pótlék	9
Hitvallás új szövege	45	Kovács Colomannus	49
Hoffmann Adamus	47	Kozáry Georgius	29, 43
Honvédek imakönyvei stb.	58	Kresz Martinus	43
Honvédek oldalfegyvere	58	Krisztus Kir. Szövetség	3
Horváth Desiderius	47, 49	Kubesa Eugenius	2
Horváth J. Julius	49		
Horváth Josephus sen.	2	Laczfy Aemilius	29
		Lányi Aemilius	5
		Leánylevente	44
Ifjúság neveléséről körlevél	16	Lehr Ignatius	47
Illetékegyenérték fizetése	18	Lelkigyakorlatok	52
Incardinatio	48, 56	Leventevezetőképző tanfolyam	51
Inhof Josephus	18	Leventék lelkigyakorlata	7
Irodalmi művek ajánlása: Böle—Hauser:		Légár Paulus dr.	56
Engesztelő ájtatosság 21, Halász—		Liber damnatur	34
Janisch: Imádjuk az Urat 21, Együtt		Litterae Ssmi Patris	27, 47
az Egyházzal 21, Lélek Szava 21, P.		Lovas Ladislaus	56
Marton B.: Rózsafüzér a pap kezében			
25, Gasparich György dr.: Miseimák		Magyar Adalbertus	43
36, Strecke E.: Ut, igazság, élet 46,		Magyar Betlehemesek	59
Dezső J.: Jézus evangéliuma és a		Magyar Kurir	20
Szentatyák 53, Kenyeres L.: Szebb		Magyar Stephanus	43
jövő 53, Tóth T. dr.: Új életsíkon 53,		vitész Makray Ludovicus	2
König K. O. F. M.: A ker. egyházak		Marycz Eleutherius	18
egysége 53, Wünscher Fr.: Család-		vitész Mándoky Alexander	55
védelem 53, Kármelita Kalendá-		Megyesi Georgius	44
rium	59	Missarum fundatarum reductio	61
Juhász Paulus dr.	56	Mozilátogatás (iskolások számára)	25
		Müller Josephus iun.	29
Kalász	57		
Kalot	57	Nagy Alexander	18, 56
Kaufmann Joannes	6	Nagy Franciscus dr.	48
Kántori állások	8	Népénekrend elkészítése	59
Káplán esketési joga	17	Nyomdaköltségek	9
Káptalan Josephus	47, 56	Nyugdíjárulék felemelése	30
Kiss Ludovicus	29, 56		
Kiszler Julius	43		
Kitlinger Josephus	47, 56	Obitus: Harray Julius dr. 48, Hauser Eme-	
Kletzl Adalbertus	18	ricus dr. 48, Kletzl Adalbertus 18,	
Kocsis Ladislaus	43	Kubesa Eugenius 2, vitész Mándoky	
Komló	51	Alexander 55, Vértesi Fridericus dr.	
Kondits Ludovicus	18	35, dr. Zichy Julius com. aeppus	
Kongruapótlék	9	Colocz.	33
Kongruasegély	3	Officium commune novum	44
		Ollopp Ernestus	56

IV.

Opus Pont. Vocationum Sac.	23	Sudár Emericus	2, 43
Ordinatio	17, 61	Szabó Desiderius	43
Orsz. Kat. Nagygyűlés	51	Szalay Ladislaus	44
Orsz. Magyar Gyermekvédő Egyesület	45	Személyi lelkeség	51
Osvald Joannes	56	Szent István officium	44
Oszkay Ludovicus	18	Szent olajok	18, 46
Öröklámpa	34	Szigethy Ladislaus	18, 56
		Szirt Stephanus	49, 56
		Szolga Stephanus	2
Papi Hivatások Pápai Műve	23		
Papnevelő Int.	5, 31, 42	Theses pro coronis	5, 8
Párbérjárandóság biztosítása	24	Tihanyi Joannes	43
Pensio	43	Tóth Aemilius	43
Personalia	2, 5, 18, 29, 35, 43, 48, 56	Tuman Carolus	43
Péterfillér	23		
Pius XII. püspöki jubileuma	24		
Pohly Joannes	2, 47, 49	Udvar	3
Preces pro ordinandis	29	Uhl Antonius	56
Protestáns leányok internátusainkban	32	Unio Apostolica	62
Püspöki helynöki szózat	37	Unio Cleri	32
Püspökkari körlevél	16		
		Varga Ferdinandus	18
Reining Vendelinus dr.	49	Verhás Geysa	2, 18
Reisz Ludovicus	18	Vesztergombi Joannes dr.	43
Responsa ad prop. dubia	17, 55	Vértesi Fridericus dr.	35
Régert Josephus	6, 29	Vida Stephanus	43
		Virág Ferenc megyéspüspök aranymiséje	37, 41, 47
Sarlós Georgius	47, 49, 56	Visitationis Can. Ordo	17, 42
Schematismus	52	Vota praesulis in exord. anni	1
Schunk Franciscus	35		
Siklósi Ladislaus	29	Waszner Franciscus	43
Simon Ludovicus	29, 43		
Sipos Stephanus dr.	48	Zentai Ludovicus	49
Solymár Georgius	43	Zichy Julius com. dr. aeppus Colocz.	33
Somorjai Stephanus	43, 47		
Sudár Desiderius dr.	18		

A kiadásért felelős: Dr. Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R. T. Pécs.

A nyomdáért felelős: Mészáros József igazgató

1942.

I.

145

1942

Inter tot aerumnas calamitatesque, quibus genus humanum in dies magis premitur atque in toto orbe terrarum periclitatur, novo ineunte anno paterna cum caritate saluto vos, Fratres Dilectissimi, in nomine Domini Nostri Iesu Christi, qui ut esset Deus, factus est homo, „ut nos redimeret ab omni iniquitate et mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum.“ (Tit. 2, 14.) Etenim quonam tempore sentitum sit, sicut nunc sentimus non esse aliud nomen sub caelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri? (Act. 4, 12.) Peccata consummata, quibus homines tam saepe exsurrexerunt contra Dominum; ante oculos nostros generant mortem et quod tristius est, non solum nocentium, sed et innocentium.

Vota
Praesulis in
exordio novi
anni.

Nihilominus anno praeterito in immani bello denuo vidimus opera miraculosa optimi Creatoris et Conservatoris nostri, qui „pauperem facit et citat, humiliat et sublevat.“ (1. Reg. 2, 7.) Dum tantae nationes et populi fortes et potentes infirmati ceciderunt, gens nostra non nostris meritis, sed sola gratia divina adiuta, omnes adversitates temporum exsuperans innumeros cives in pristinam patriam reversos fraterno cum amore amplexari potuit. Et specialem nobis laetitiam attulerunt fratres dilecti fidelesque parocciarum in parte perantiquae nostrae Dioecesis meridionali vi seiuncti, sed hoc anno readiuncti. Curam igitur accuratissimam — Fratres Dilectissimi — in novo anno habeamus, ne nos tantorum beneficiorum acceptorum indignos faciamus, cum pericula in futuro adhuc maiora nos maneant. Bona Domini gratissimo animo acceptamus, sed si necesse est, ut tentatio probet nos, minime verborum obliviscamur Salvatoris nostri: „Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.“ (Matth. 10, 22.)

Cum ergo pro votis ac filialis devotionis atque propensissimi obsequii sensibus, quibus animos vestros in exordio anni benevolos nobis exhi-

buistis, ex intimo corde gratias agimus, simul adhortamur vos, Fratres Carissimi, ut in bono incepto constantes perstetis. In spiritu humilitatis et in animo contrito custodite vos ab omni iniquitate, ut populum Dei curae vestrae commissum mundum et Domino acceptabilem reddere valeatis. Orationi instantes estote, ut Ipse „exaudiat orationes vestras et reconcilietur vobis, nec vos deserat in tempore malo.“ (2. Mac. 1, 5.)

146

1942

Tempus
communio-
nis
paschalis
prolongatur.

Vigore facultatis a S. Sede Apostolica die 13. Ianuarii a. 1938. sub nro 226/38. ad quinquennium obtentae, tempus praecepti paschalis a Dominica I. Quadragesimae usque ad festum Ss. Trinitatis inclusive extendimus. In iis autem paroeciis, ubi sacrae missiones, exercitia spiritualia, institutiones catecheticae publicae, aliaque huiusmodi pia conciones pro populo fidei habeantur, aut sacrorum curionum quoquo modo desit copia, aliave suppetat rationabilis causa, adimplementum praecepti paschalis quocumque anni tempore permittimus.

147

1942

Personalia.

In districtu Tolnaensi munus vicearchidiaconi *Ludovico v. Makray* praeposito tit., parochus Tolnaensi, munus vero inspectoris scholarum *Antonio Berta* parochus Mözsensi commissum est.

Novus parochus Sióagárdensis nominatus et investitus est *Stephanus Szolga* parochus Kővágószőlősen-Administrato ad interim constitutus est *Geysa Verhás* cooperator Püspökbogádensis in Kővágószőlős. *Franciscus Handler* cooperator Püspöklakensis missus est subsidiarius ad Németmárok. Cooperatores translati sunt: *Alexander Fénvi* administrator ad int. e Sióagárd ad Mecsekszabolcs, *Colomannus Csordás* e Mecsekszabolcs ad Dunaföldvár civ. int., *Joannes Pohly* e Püspöknádasd ad Püspöklak, *Emericus Sudár* e Kővágószőlős ad Püspökbogád et *Josephus Horváth* sen. ad Szentlőrinc.

148

1942

Concursus
pro paroecia
Kővágó-
szőlős.

Beneficium paroeciale Kővágószőlős per translationem proprii pastoris vacans redditum, patronatuique V. Capituli Cathedr. Quinque-Ecclesiensis obnoxium, praesentibus concursui publico usque ad 20. Februarii a. c. duraturo exponitur. Sacerdotes dioecesani memorata paroecia potiri cupientes — secus idonei et in examine synodali approbati — velint suos recursus usque ad praefatum terminum mihi exhibere.

149

1942

Obitus
Eugenii
Kubesa.

Maesto animo communico *Eugenium Kubesa* sacerdotem nostrae dioecesis, parochum in Harkanovci die 6. Ianuarii a. c. sacramentis pie

munitum decidisse. Anno 1891. natus et 1915. sacerdos ordinatus ab anno 1922. administravit paroeciam Harkanovci, cuius fidelibus bonum se pastorem exhibuit.

Animam denati confratris consuetis iuxta Statuta Syn. suffragiis ven. Clero commendo.

150

1942

Tekintettel arra, hogy az Árpás Ferenc pécsegyházmegyei áldozópap A Krisztus Király Szövetség elnevezésű jámbor társulattól az egyházi jóváhagyást megvontam, nevezett jámbor társulat egyházjogilag megszűnt.

A Krisztus Király Szövetség megszűnése.

151

1942

A dályoki plébániához tartozó Udvar község hiveinek lelkipásztori ellátását a közbeeső trianoni határ miatt annak idején ideiglenesen a nagy-nyárádi plébánosra bízta az egyházmegyei hatóság. Minthogy ez a kényszer-állapot megszűnt, nevezett fiókközség hiveit 1942. évi január 1-től kezdődően ismét a dályoki plébánia vezetőjének joghatósága alá helyeztem.

Udvar fiókközség visszacsatolása.

152

1942

Minthogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a nehéz anyagi helyzetben levő segédlelkészek kongruájának állandó felemelésére nem talált módot, 7.955/1941. I. sz. rendeletével az egyházmegye kongruás segédlelkészei részére egyszeri rendkívüli kongruasegély gyanánt 9 400 P-t utalt ki, amely összeget általában a kongrua összege arányában szétosztva a karácsonyi ünnepek előtt küldettem szét az érdekelteknek.

Káplánok kongruasegélye.

153

1942

Az egyházközségekkel magánjogi szolgálati viszonyban álló alkalmazottak, akiknek fizetése nem haladja meg a 9.150/1940. M. E. rendeletben említett fizetési határt, a püspöki kar határozata alapján, a magánalkalmazottak fizetésének szabályozása tárgyában kiadott rendeletek szerinti fizetési pótlékban részesítendőek.

Egyházközségi alkalmazottak fizetéspótléka.

154

1942

Azon célból, hogy az egyházi ingatlanok haszonbérbeadása szabályszerűen történjék és az egyházmegyei hatóság jóváhagyása ilyen ügyekben alaki hibák miatt késedelmet ne szenvedjen, haszonbérbeadási nyomtatott nyilvános árverési jegyzőkönyv-ürlapot és nyomtatott haszonbérleti szerződés-

Egyházi mezőgazdasági stb. ingatlan haszonbérbeadására ügyirat minta.

ürlapot készítettem. A nyomtatványok Dunántúl Nyomda R.-t. Pécs szerezhetők be.

155

1942

Anyakönyvi
adatok
keresése.

Hozzá tartozók keresik:

Zwinger Borbálának, aki mint Z. Mihály és Rill Mária leánya Müller Mátyással Szalatnagon kötött házasságot, a keresztlevelét valószínűleg 1858. szept. 10.-ről Mágocs vagy Szalatnak vidékéről.

Mencsik (Mentsek) Ferencnek és Kádár Rozáliának a házassági és keresztlevelét. Házasságukat 1848. és 1875. között valószínűleg Pécsen kötötték.

Mitribusz Györgynek, aki 1841-ben 35 éves korában Válon kötött házasságot Udvardy Terézzel és 1869-ben, mint gárdonyi származású 70 éves korában Agárdon halt meg, a keresztlevelét az 1799—1810. közti évekből.

Isgum (Iskam, Ischkum) Rozáliának (Teréz), I. József és Joller Anna leányának a keresztlevelét az 1825-38. évekből, valamint az ő szüleinek a házasságlevelét az 1800—1840. évekből. Megtaláló 50 pengő jutalomban részesül.

Minich János mészáros mesternek és Kirrenhoffer Magdolnának a házasságlevelét az 1837-43. évekből, valószínűleg Tolna megyéből.

Auerhammer János keresztlevelét az 1809—17. évekből.

Viznecker (Wiesnecker) Péternek, aki 1851-ben 52 éves korában Rácvárosban halt meg és Szabó Borbálának a házasságlevelét, keresztlevelét, valamint Sz. Borbála halotti levelét. V. Péter halotti anyakönyve szerint 1799—1800. körül született. Legidősebb gyermekük Nagyatádon született, a további gyermekek Rácvárosban születtek. Amennyiben V. Péter és Szabó B. születése 1800. után történt, kéri az ő szülei keresztlevelét is.

Utassy (Ujlaki) Bélának (Adalbert Albert), U. József és Ribinyi Marianna fiának a keresztlevelét az 1842—46. évekből és szüleinek házasságlevelét.

Aki az adatokat megtalálja, mielőbb jelentse ezt a Püspöki Irodának.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 15. Januarii a. 1942.

† FRANCISCUS m. p.
episcopus.

1942.

II.

494

1942

Consiliis initis inter S. Congregationem de Religiosis et S. Congregationem de Seminariis et Studiorum Universitatibus, decreta sunt quae sequuntur:

Decretum
de alumnis
admittendis
in Semina-
rium vel in
familiam
Religiosam.

Antequam in Seminarium admittantur qui, quocumque titulo, ad familiam Religiosam pertinuerint, Ordinarius ad Sacram Congregationem de Seminariis et Studiorum Universitatibus recurrat, quae de iudicio suo Ordinarium certiore faciet, peractis iis omnibus quae casus ferat.

Itemque antequam familiae Religiosae adscribantur qui, quavis de causa, e Seminario egressi sint, Superiores Religiosi ad Sacram Congregationem de Religiosis recurrant, quae de suo iudicio Superiores certiores faciet, peractis iis omnibus quae casus ferat.

Quae omnia Ssmus D. N. Pius Div. Prov. Papa XII approbare atque confirmare dignatus est atque publici iuris fieri mandavit.

Datum die 25. mensis Iulii a. 1941.

V. Card. La Puma, Praefectus.

† Fr. L. H. Pasetto, Secretarius.

I. Card. Pizzardo, Praefectus.

E. Ruffini, Secretarius.

495

1942

Canoni 131. Codicis Iuris Canonici necnon statutis Synodi dioecesanae conformiter pro anno currenti sequentes theses a ven. Clero dioecesano elaborandas, id est in coronis discutiendas proponimus et praecipimus:

Theses
pro coronis.

pro corona vernali e theologia pastorali:

„A káromkodás elleni mozgalom egyházközségi megszervezése.“

pro corona autumnali e iure canonico:

„Érvénytelen házasságok létrejöttének megakadályozása különös tekintettel a vis et metus-ra.“

496

1942

In districtu Völgységensi vicearchidiaconi munus Antonio Faust consiliario epp., parcho Tevelensi, munus vero inspectoris scholarum Aemilio Lányi parcho Zombaensi commissum est.

Personalia.

Novus parochus Paksensis nominatus et investitus est *Joannes Kaufmann* vicearchidiaconus et scholarum inspector distr. Völgységensis, administrator Bonyhádvarasdensis. Administrator ad interim constitutus est *Josephus Réger* cooperator Aparensis in Bonyhádvarasd.

497

1942

Bőjti
fegyelem
az 1942. évre.

Az egyházi törvénykönyv 1250—54. kánonjai és az Apostoli Szent-
széknek 1937. május 26-án a S. Congr. Concilii utján 2575/37. szám alatt
adott felhatalmazása alapján az 1942. évre a pécsi egyházmegyében és a
délbaranyai Apostoli Kormányzóság területén egységesen a következő bőjti
rendet állapítom meg.

I. *Szigorú bőjti napok*, amelyeken húsfélét nem szabad enni és
napjában csak egyszer szabad jóllakni: Hamvazószerda, nagybőjtben min-
den péntek, kántorhétben a péntek, nagyszombat délig, karácsony, pünkösöd
és Nagyboldogasszony vigiliája.

II. *Enyhített bőjti napok*, amelyeken húsfélét szabad ugyan enni, de
napjában csak egyszer szabad jóllakni: péntek kivételével a nagybőjt min-
den hétköznapja, a kántorhét szerdái és szombatjai, mindenszentek vigiliája.

III. *Megtartóztatási napok*, amelyeken csak a húsfélék élvezése tilos:
az év főt nem említett péntekjei.

Nagyszombat déli 12 órakor megszűnik a bőjt és a hústól való
megtartóztatás.

Szigorú, vagy enyhített bőjti napokon csak egyszeri jóllakás kötele-
zettsége terhel minden keresztény katolikus hívőt a 21-ik életévtől a meg-
kezdett 60-ik életévig. Szigorú bőjti napokon és a megtartóztatási napokon
a húsféléktől való megtartóztatásra köteles minden keresztény katolikus
hívő a betöltött 7-ik évtől élete végéig.

A szigorú és enyhített bőjti napokon a csak egyszeri jóllakásra kö-
telezettek a rendesen délben tartott főétkezésen kívül reggel és este is ehet-
nek keveset; az enyhített bőjti napokon a főétkezésen kívül este (keves)
hust is. A déli és esti étkezés bármikor felcserélhető. Az évnek bármely
bőjti, vagy megtartóztatási napján szabad az ételeket zsírral elkészíteni.

Vasárnapokon és parancsolt ünnepeken sem a bőjt, sem a meg-
tartóztatás nem kötelez. Ha karácsony, Nagyboldogasszony, vagy minden-
szentek vigiliája vasárnapra esik, nem kell azt előző napon megtartani.
Ha Gyertyaszentelő, Gyümölcsoltó Boldogasszony, Kisasszony napja, Szent
István király és Szent István első vértanu ünnepe bőjti, vagy megtartóztá-
tási napra esik, nem kötelez sem a bőjt, sem a megtartóztatás. Ha vala-
mely plébániatemplom felszentelésének, vagy címének, illetőleg pártfogójá-
nak ünnepét bőjti vagy megtartóztatási napon ülik meg, a plébánia egész
területe fel van mentve a bőjt és a megtartóztatás kötelezettsége alól. Ha
valamely leányegyház felszentelésének, vagy címének, illetőleg pártfogójának
ünnepét bőjti vagy megtartóztatási napon külön ünnepi istentisztelettel ülik
meg, az illető község fel van mentve a bőjt és a megtartóztatás kötelezett-
sége alól.

IV. *Különleges felmentésben* részesülnek a következők:

1. Minden bõjt és hustól való megtartóztatás kötelezettsége alól fel vannak mentve karácsony vigiliáját és nagypénteket kivéve a katonaság, pénzügyőrség, csendőrség, rendőrség és fogházőrség működő tagjai, még ha szabadságon vannak is, de nem a nyugalmazottak.

2. A husféléktől való megtartóztatás parancsa alól felmentetnek:

a) mindazok, akik megtartóztatási napokra eső országos vásár alkalmával az illető községben tartózkodnak;

b) hamvazószerda, nagypéntek, nagyszombat délelőtt, karácsony és pünkösdi vigiliája kivételével a gyári és bányamunkások, valamint azon világi egyének, akik kénytelenek vendéglőben, vagy kifőzőben étkezni, vagy az ételt onnan hozatni, amennyiben bõjti ételt könnyen nem kaphatnak;

c) karácsony vigiliáját és nagypénteket kivéve a fenti 1. pont alatt felsoroltaknak családtagjai, cselédei és vendégei;

d) nagypénteket kivéve: a vasuti vonalakon, hajókon vagy társasgépkocsijáratokon szolgálatot teljesítő személyek és azon utasok, akik vasuti vendéglőben, étkezőkocsikban vagy hajók étkezdéjében kénytelenek étkezni; akik egészségük helyreállítása érdekében fürdőhelyen tartózkodnak kíséretük tagjaival együtt; a függő viszonyban lévő személyek (pl. gyermekek, cselédek, inasok, stb.), kik oly családnál kapják ellátásukat, ahol bõjti eledelt nekik nem adnak; végül a bõjti eledellel nem rendelkező szegények.

Azokra, akik nagy fáradsággal járó, nehéz testi vagy szellemi munkát végeznek az egyszeri jóllakás kötelezettsége épúgy, mint a betegekre, nem vonatkozik. A koldusok pedig, ha más eledelük nincs, bármikor ehetnek hust.

Külön felhívom a lelkipásztorok figyelmét arra, hogy az itt közölt bõjti rendelettel szemben semmiféle enyhítést mindezideig nem látok indokoltnak és általában nem is kívánok engedélyezni.

Abból a célból, hogy a hivek a fent leírt bõjti rendet mielőbb megismerjék, a lelkipásztorok igyekezzenek azt mihamarabb tudomásukra adni. A nagybõjtöt megelőző vasárnapon ugyanez a szószékről egész terjedelmében felolvasandó. A hivek egyuttal felhivandók, hogy akik a felsorolt felmentvényeket igénybe veszik, az Apostoli Szentszéknek ezen kegyességét az irgalmasság lelki és testi cselekedeteinek gyakorlásával, buzgó imával és alamizsnával iparkodjanak meghálálni. Az irgalmasság cselekedeteinek gyakorlására sohasem volt nagyobb szükség, mint napjainkban, amikor a háború-okozta szenvedések erre számtalan alkalmat szolgáltatnak.

498

1942

A m. kir. honvédelmi miniszter úr folyó évi január 29-én 122.326/el. 40. o.—1942. szám alatt kiadott rendeletében elrendelte, hogy folyó évi február hó 21. és március 28.-a között (husvétii időben), a Hvt. II. Rész, I. Cím, 23. §. 3. bek. értelmében az iskolán kívüli leventeifjúság lelki-gyakorlatokon vegyen részt. A lelkigyakorlatokat úgy kell megszervezni, hogy a leventefoglalkozási nap, a fent jelzett időpontok között, valamelyik szombati nap délutánjára teendő át, amikor a leventék lelki oktatásban

Leventék
husvétii lelki-
gyakorlatai.

részesülnek és az oktatás után közvetlenül a husvéti gyónásukat is elvégzik. Azoknak a leventéknek, akik különböző munkahelyeikről csak az esti órákban szabadulhatnak, a lelkipásztorkodó papság ilyenkor álljon rendelkezésre, hogy vallási kötelezettségüknek ezek is eleget tehessenek. Másnap, vasárnap ünnepélyes istentiszteleten közös szentáldozáshoz járulnak.

A leventeparancsnokok az időpont és részletek megbeszélése végett mindenütt tartoznak érintkezésbe lépni az illetékes lelkészekkel.

Tekintettel az első ilyen nagyszabású országos levente-lelkigyakorlatokra, kívánatos, hogy a közös szentáldozás ünnepélyesebb keretek között rendeztessék meg. Ez alkalomból, ha mód van rá, lehetővé kell tenni a külön levente istentiszteletek megtartását, melyre a leventék zárt rendben, ahol van, zenével és zászlóval vonulnak fel. A példaadás kedvéért a miniszter úr azt is elrendelte, hogy ezeken a vallási gyakorlatokon valamennyi leventeparancsnok vallásfelekezete szerint teljes létszámban megjelenjen.

Az iskolaköteles leventék e vallási kötelezettségüket, iskolájuk ifjúságával együtt teljesítik, hacsak az iskola igazgatósága másként nem rendelkezik.

A miniszteri rendelet a következő megszívlelendő sorokkal zárul: „Minden parancsnok hasson oda, hogy különösen ezekben a nehéz történelmi napokban, a magyar ifjúságnak ez az országosan elrendelt vallási gyakorlata ünnepélyes hitvallás legyen a krisztusi evangélium alapján álló keresztény Magyarország mellett és például szolgáljon az egész magyar nemzetnek. A fenti vallási gyakorlatokon résztvevő leventék létszáma, vallásfelekezetenként, folyó évi április hó 25-ig ide bejelentendő.”

Nyomatékosan felhívom az érdekelt lelkipásztorkodó papságot, hogy a miniszter úrnak minden tiszteletre és elismerésre méltó szándékát minden tőle telhető eszközzel mozdítsa elő és a legnagyobb készséggel álljon rendelkezésre a nagyfontosságú rendelet végrehajtásánál.

499

1942

Koronai tétel
kidolgozása.

A múlt évi őszi koronai tételt („A próféták jövendölései és az u. n. jósok előremondásai”) írásban összesen huszonhatan dolgozták ki. Örömmel állapítom meg, hogy a munkát mindannyian szorgalommal és lelkiismeretesen végezték. Voltak azonban olyanok is, akik a tétel jellegét többé-kevésbé félreértve nem annyira apologetikai szempontot követtek, mint inkább kimerítő ismertetést adtak, főleg az ószövetségi prófétákról; így aztán a bölcséleti bizonyításra idejük már nem igen jutott, pedig ez — a tétel címe alapján — most fontosabb lett volna. Legalaposabban Kaszás Imre, Káptalan József és Simon Lajos dolgozták ki a tételt.

500

1942

Kántori állások betöltése a délbaranyai Apostoli Kormányzóság területén.

A délbaranyai Apostoli Administratura területén a róm. kat. iskolák ügye még nincs elintézve s azért a kántortanítói állások sem tölthetők be. Ebből több helyen kellemetlenségek származtak, mert a szerb megszállás

alatt működő kántorok elhagyták állásukat és az egyházközség képviselőtestülete nem tudta, miként járjon el a kántori állás betöltését illetően. Mivel a kérdés végérvényesen majd csak a katolikus iskolák ügyének végleges rendezése után lesz elintézhető, hogy a kántori teendők végzésére kijelölt egyének ideiglenes alkalmazása is egyöntetűen történjék, az alábbiakban rendelkezem.

1. Az egyházközségek képviselőtestületei minden pályázat mellőzésével választhatnak kántort ideiglenesen arra az időre, míg az iskolakérdés véglegesen megoldást nyer.

2. Kántornak csak olyan róm. kat. vallású egyén választható, akinek, ha nő, házassága egyházjogilag rendben van és róm. kat. tanítóképzőintézetben nyert kántori oklevéllel rendelkezik.

3. Ha a helyben működő állami iskolai tanítók között van olyan, aki a fent leírt követelményeknek megfelel és a kántori állásra vállalkozik, tanügyi hatósága pedig ezt neki megengedi, akkor elsősorban ez választandó meg.

4. A választásról szabályszerű jegyzőkönyvet kell felvenni, amelyben kifejezetten legyen benne, hogy a megbízatás csak ideiglenes. A jegyzőkönyvben részletesen fel kell sorolni a kántor kötelességeit és javadalmazását. A jegyzőkönyv két példányban készítendő és 15 napi fellebbezési határidő lejárta után fellebbezési záradékkal ellátva felterjesztendő az Egyházmegyei Hatósághoz jóváhagyás céljából. Mellékelni kell hozzá a kántor egyházi keresztlevelét, ha nő, egyházi házasságlevelét, kántori oklevelét, felsőbb tanhatóságának engedélyét az állás vállalására, végül a kántor nyilatkozatát, hogy az állást elfogadja és a kötelezettségeket vállalja.

5. Végül elrendelem, hogy a kántorválasztást a fent leírt módon minden egyházközség, ahol erre szükség van, mielőbb folytassa le és a választás ügyiratait jóváhagyás céljából terjessze fel, mert csak azoknak a kántoroknak alkalmaztatása érvényes és jogszerű, akiknek választását az Egyházmegyei Hatóság jóváhagyta és megerősítette.

501

1942

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr folyó évi január 16-án kelt 42.148/1942. I.ü.o. számú rendeletével a kongruás lelkészek és segédlelkészek, valamint a korpótlékot élvező lelkészek kongruája és korpótléka után 1941. évi december hó 1-től kezdődően 7%-os külön pótlékot utalt ki. Ezt a külön pótlékot most december, január és február hónapokra egy összegben külön küldtettem meg az igényjogosultaknak, folyó évi március 1-től kezdődően pedig a rendes korpótlékkal, illetve kongruával együtt fogják havonta megkapni.

Lelkeszi
kongrua és
korpótlék
után 7%-os
külön pótlék.

502

1942

A múlt évi egyházmegyei nyomdaköltségekre minden lelkész személynként 2.50 P-t (a nyugdíjas papok csak 2 P-t) tartozik a kerületi esze-

Nyomda-
költiségek az
1941. évre és
az új Directo-
rium ára.

resek útján a tavaszi korona alkalmával befizetni. Ugyanígy rovandó le az új Directorium ára is, példányonként 1.80 P-vel. A templomok, kápolnák példányainak ára az illető templomok és kápolnák pénztárait terheli.

503

1942

Anyakönyvi
adatok
keresése.

Hozzá tartozók keresik:

Patacsy Eleknek, P. János és Mátyás Katalin fiának, aki mint csonka-mindszenti lakos 1869-ben, 19 éves korában Balogh Katalinnal kötött házasságot, a keresztlevelét.

Mester Annának, M. Mihály és Buzás Klára leányának a keresztlevelét az 1859 körüli évekből. Házasságlevelében bölcskei születésűnek van feltüntetve.

Kreizelmayer Máriának, K. Katalin leányának, aki Hohmann József bátaszéki lakossal kb. 1886-88. évben kötött házasságot, a keresztlevelét kb. 1869-71. évekből és a házasságlevelét. Megtaláló 50-50 P jutalomban részesül.

Szőke Pálnak, Sz. József és Kadét Teréz fiának s Pap Erzsébetnek, P. Márton és Antal Katalin leányának a házasságlevelét kb. 1876-86. évekből.

Gaszner Antalnak, G. Ferenc és Dugovics Erzsébet fiának a keresztlevelét 1770-1810. évekből és az ő házasságlevelét ugyanezen időtájból. Megtaláló 50—50 P jutalmat kap.

Gaszner Adalbertnek (Béla), G. Antal fiának a keresztlevelét az 1825. körüli évekből. Megtaláló 50 P jutalmat kap.

Baternay Ferenc keresztlevelét, aki állítólag 1800-ban Trezovecen (Drávamagyarád?) született.

Csullay Zsófiának, Cs. István és Ambrusits Teréz leányának a keresztlevelét 1850. tájáról.

Bruszkó Teréznek, B. Mihály és Lukács Ilona leányának a keresztlevelét 1866. tájáról.

Aki az adatokat megtalálja, mielőbb jelentse a Püspöki Irodának.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 10. Februarii a. 1942.

† FRANCISCUS m. p.
episcopus.

III.

574

1942

Tisztelendő Testvérek! Kedves Hiveim!

Gondterhes, nehéz időket élünk. Egyre nagyobb és súlyosabb áldozatokra kell készen lennünk; de szívesen vállaljuk az áldozatokat, hiszen ez keresztény és hazafias kötelességünk, ha hitünk és hazánk ügyéről van szó. A hit és haza védelmében mindenre készen kell lennünk, még a halálra is. Ez a készenlét jellemezte minden időben a hősokeket, azokat is, akik mint vértanúk és hősi halottak elvéreztek a hit és a haza védelmében, s azokat is, akik mint hitvallók és vitézek életben maradtak. Az államhatalom kényszerítheti és kényszeríti is polgárait a haza és a nemzet védelmére. Az egyházi többség nem kényszerítheti hiveit a hit és az Egyház védelmére, csak hangoztatja a hivek kötelességét, hivatkozva alapítójának, az Úr Krisztusnak szavaira: *„Aki szégyenel engemet és az én igéimet ebben a parázna, elfajult és bűnös nemzedékben, az Emberfia is szégyenleni fogja azt, amikor eljön Atyjának dicsőségében (az ítélet napján) a szent angyalokkal.”* (Márk 8, 38)

Ne gondolja senki, hogy hitünket nem veszélyezteti semmi. Vannak bizonyos jelenségek, melyekből másra kell következtetni. Ma még messze-menő vallásszabadságnak örvendünk, de ki tudja, mit hoz a jövő? Új világ van kialakulóban. Hogy ez az új világ milyen koreszmék és elméletek alapján, hogyan alakul ki, nehéz volna megállapítani. Az Anyaszentegyház, Krisztus Egyháza, mely sok száz évvel ezelőtt az Európába betörő barbár népeket megkeresztelte, Krisztus országának tagjaivá, a keresztény művelődés áldásainak részeseivé és hordozóivá tette, nem nézheti némán és tétlenül az emberiségnek kínos vergődését és vajúdasát a születendő új világ küszöbén. Az Anyaszentegyház, annak feje a pápa és a püspökök, mint az apostolok utódai, isteni jogon tanítói a népeknek; maga Jézus Krisztus tette őket azokká: *„Elmenvén az egész világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek.”* (Márk 16, 15.) Az Egyház feje, a pápa és mi püspökök, mint az apostolok utódai, ennek tudatában élünk. Ezért hallatta szavát a Szentatya, XII. Pius pápa karácsonyi beszédében, melyre érthető okokból az egész világ felfigyelt és ezért hallatja szavát a magyar püspöki kar is közös pásztorlevelében. Az ember sorsáról van szó. Az ember pedig testből és lélekből áll és csak egészséges erkölcsi alapokon nyugvó társadalmi és állami élet biztosíthat tartós békét, békés fejlődést.

Nekünk kell erőseknek lennünk hitünkben, vallásos meggyőződésünk-

ben. Nekünk kell síkra szállnunk Isten országának fejlődéséért, megerősödéséért. Ezért nem szününk meg figyelmeztetni az emberiséget arra, amit Krisztus maga fölől mondott: „*Én vagyok a világ világossága; aki engem követ, nem jár sötétben, hanem övé lesz az élet világossága.*“ (Ján. 8, 12.)

Én ma elétek állítom ezt a világ világosságát, Jézus Krisztust, hogy olthatatlan szeretetre gyúljon szívetek és ez a szeretet legyen hitetek pecsétje minden bajban, szenvedésben.

I.

Ha meg akarjuk érteni, Kedves Híveim, mit jelentenek Krisztus Urunknak e szavai: én vagyok a világ világossága, fontoljuk meg alaposan Szent János evangélistának kijelentését: „*Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige. Ez volt kezdetben az Istennél. Mindenek Ő általa lettek és nála nélkül semmi sem lett, ami lett. Ő benne élet volt és az élet volt az emberek világossága. És a világosság a sötétségben világít, de a sötétség azt föl nem fogta.*“ (Ján. 1, 1-5.) Tudom, Kedves Híveim, hogy lesznek most is, akik nem fogadják be és nem fogják fel, ha még oly ragyogó fényben, világosságban mutatom is be a megtestesült Igét, rámutatva személyére, tanítására és a kegyelmi élet dicsőségére, mégis megteszem.

Alig lépett a világba a megtestesült örök Ige, egyszerre csak ott termett az Úr angyala a pásztorok mellett, kik őrt állottak az éjszakában nyájuk felett és az Isten fényessége körülragyogta őket. Így illett, hogy amikor a világ világossága megjelenik a földön, Isten fényessége elűzze az éj sötétségét. Milyen lehetett az Isten fényessége a bellehemi barlangban, ahol megtalálták a jászolyban fekvő Kisdedet, könnyen elgondolható abból, hogy a pásztorok annyi szegénység láttára is Istent magasztalva és dicsérve tértek vissza, a napkeleti bölcsek pedig aranyat, tömjént és mirhát ajándékozván neki, leborulva imádták Őt. Jussanak eszünkbe az agg Simeon lelkendező szavai, mikor karjain pihent az Istengyermek: „*Most bocsátod el, Uram, szolgádat a te ígéd szerint békességben; mert látták szemeim a te megváltásodat, melyet készítetél minden népek színe előtt, világosságot a pogányok megvilágítására.*“ (Luk. 2, 29-32.) Ez az Isten fényessége sugározott ki belőle, valahányszor bölcsesége ennek szükségét látta. Ez az Isten fényessége csillant elő mint szívéből fakadó kegyelmi érintés Máté meghívásánál, mint értelméből áradó, szíveket és veséket átvilágító mindentudás Jakab kútjánál és az utolsó vacsorán, mint szemeiből sugárzó és a bűnbánat könnyeit fakasztó irgalom, mikor azon szörnyű éjszakán Péterre tekintett, mint lelkéből föltörő erő, mikor betegeket gyógyított és holtakat támasztott életre. Az Isten fényességének legfelségesebb kisugárzása mégis az volt, amikor Jézus „*maga mellé vevé Pétert és Jakabot és Jánost, ennek testvérét és fölívte őket külön egy magas hegyre. És elváltak színeiben előttük. És orcája fénylik vala, mint a nap, ruhái pedig fehérek lőnek, mint a hó.... és szózat hallatszék.... mely mondá: Ez az én igen kedves Fiam,.... őt hallgassátok.*“ (Máté 17, 1-5.) Ime, Kedves Híveim, az Úr Jézus Krisztus világosság a világosságtól, igaz Isten az igaz Istentől,“ mint a szentmise Credo-jában hangzik.

Őt állítom lelki szemeitek elé, tekintsetek fel reá, aki átvilágít minden sötétséget. Ó, Kedves Híveim, ha egyszer ennek az Isten fényességének közelébe jutnánk mindnyájan, mint a pásztorok, napkeleti bölcsek, mint Máté a bűnös vámos, mint Zakeus, mint a samariai asszony és a jerikói vak, vagy mint a halott fiát sirató naimi özvegy, mint Péter, Jakab, János és számtalan más, mennyivel kevesebb lenne köztünk a bűnös és beteg, mennyivel kevesebb a lanyha és közömbös keresztény. Mennyire igaz Szent Ágoston mondása: „Krisztus a ki nem alvó világosság, örök világosság az Atyával együtt, mely mindig ég, mindig világít, mindig izzik, te pedig bűneidben hideg voltál; a fény felé kell fordulnod, hogy fölmelegedj; ha elfordulsz tőle, fázol.“ (Aug. in Jo. 23, 10.)

II.

Az Úr Jézus a világ világossága tanításában is. Ha Őt mint az emberiség legfőbb tanítóját állítom elétek, teszem ezt azért, hogy hit- és erkölcsi életetek minden válságos pillanatában mélységes és imádatos lélekkel tekintsetek fel Reá és kövessétek tanítását. Ne illetéktelen álpróféták után futkossatok. Hit és erkölcs dolgában egyetlen illetékes tanítómesterünk Jézus Krisztus. Mit erőlködnek az emberek, ha tudományukkal akár a csillagokat verdesik is, hit és erkölcsi dolgokban, annak megállapításában mi az erkölcsi jó és rossz, mi az élet célja és mi az örökélet? Mindannyian eltörpülnek Jézus óriási nagysága mellett. Isten és a lélek titkaiba csak Jézus isteni tanítása vet világosságot. *„Istent soha senki nem látta; az egyszülött Fiú, ki az Atya kebelén vagyon, ő jelenté ki.“* (Ján. 1, 18.)

Sajnos, ma már mindenki jogosultnak tartja magát, hogy a vallás dolgaiba beleszóljon. Vajjon mit üzenne ilyen kontároknak Szent Pál apostol, aki szükségesnek látta, hogy hűséges tanítványának Timoteusnak ilyen intelmet adjon: *„Ezeket tanítsd, ezekre ints! Aki másként tanít s nem tartja magát a mi Urunk Jézus Krisztus egészséges igéihez s a jámborságnak megfelelő tanításhoz, — az önhitt, nem tud semmit, hanem szörszálhasogatás s szöharc betege.“* (I. Tim. 6, 2—4.)

A mi Urunk Jézus Krisztus egészséges igéire s a jámborságnak megfelelő tanítására hallgassunk, mert az Ő igéi tiszták és világosak, tanítása egyszerű és szent, igazság és jóság, mint Ő maga, az örök igazság és jóság forrása. Szinte bűn volna, ha össze akarnám hasonlítani Jézust a világ tudósaival, akik mind eltörpülnek mellette. Hogyan is állhatna meg bármely tudós Ő mellette, akinek a tanításra sohasem kellett készülnie, aki a legkörmönfontabb farizeusi cselvetésekre rögtön és végérvényesen válaszolt, akinek száját sohasem hagyta el ez a szó: tévedtem. S mindennek ellenére „nem a tudomány és tudósok nyelvén, hanem úgy, hogy a gyermek is megértheti, a lélek anyanyelvén szólt hozzánk“ — mondotta b. e. Prohászka püspök.

Ma, amikor jobbról is, balról is rángatják az embert és kapkodás jellemzi az emberiséget, jólesik Szent Ágoston szavait idéznem: „Krisztus, te reménye az emberiségnek! Viharzó tengeren sötét felhők közül messziről ragyogó tenger csillag sugaraként tűnik szemünkbe világosságod, hogy a

kikötő irányában haladjunk. Uram, kormányozd hajónkat keresztre szegezett jobbkezeddel, hogy el ne vesszünk a hullámokban, hogy le ne sujtson a tenger vihara és el ne nyeljen bennünket a mélység.“ (Ág. Elm. II. 35. f.)

Ha esetleg azt kell látnotok, hogy vannak, akik elfordulnak Krisztustól, meg ne inogjatok. Ha talán erősen megostromolja a ti hiteteket is a kísértés, jusson eszetekbe az a bibliai jelenet, mikor az Úr Jézus a csodálatos kenyérszaporítás után megígérte a Legméltóságosabb Oltáriszentséget. Tudjátok, hogy kemény beszédnek tartották szavait és „sokan visszavonultak tanítványai közül is“ és ekkor „mondá Jézus a tizenkettőnek: Csak nem akartok ti is elmenni?“ Mire azután Simon Péter azt felelte: „Uram! Kihez mennénk? Az örök élet igéi nálad vannak. És mi hittük és megismertük, hogy te vagy Krisztus, az Isten fia.“ (Ján. 6, 67-71.)

Nyugodtan követhetjük isteni Mesterünk tanításait. Ha tudományos értekezést akartam volna írni, ki kellene fejtenem előttetek, mit jelent tanításában a szent kereszt titka, a megváltás kulcsa, amely egyben kulcsa a bűnös ember szívének is. Az a végtelen isteni szeretet, mely felvitte Krisztust a keresztre, megtalálta az utat a bukott ember szívéhez. A szeretetnek ez a tana, melynek Krisztus élő példája volt, átalakította a világot. Az emberek, mint egy Atyának gyermekei, egyenjogúakká lettek és mindnyájan Isten fiainak szabadságára jutottak. Nem szégyen a munka és szegénység, de átok a vagyon, ha nem Isten szándékai szerint élnek vele. Krisztus tanítványai nem fáznak az önmegtagadástól és szenvedéstől — a lemondásban és türelemben is nagyokká lesznek — ép úgy, mint a sérelmek és bántalmazások megbocsátásában, mert elevenen él bennük Krisztus hegyi beszédének tanítása.

Valóban úgy van, ahogyan Krisztus: mondotta „Én vagyok a világ világossága; aki engem követ, nem jár sötétben, hanem övé lesz az élet világossága.“ (Ján. 8, 12.)

III.

De Kedves Híveim, az isteni Üdvözlő nemcsak életével, működésével és tanításával világoskodik. Ragyogó világosság Ő abban a csodálatos természetfeletti kisugárzásban is, amellyel kegyelmeit már csaknem kétezer év óta szünet nélkül árasztja az emberek lelkébe. Tökéletesen ismerte a a gyarló emberi természetet. Nagyon jól tudta, hogy „az emberek jobban szerették a sötétséget, mint a világosságot“ (Ján. 3, 19.) és ezért az Ő földi életének fenséges példáját talán ideig-óráig megcsodálják, tanításának szokatlan nagyszerűségét elméletben talán elismerik, de ezt a példát és ezt a tanítást a maguk erejéből követni nem tudják. Hogy ezt megtehessék, állandó segítségre, állandó támogatásra van szükségük. Ez az isteni támogatás és erő, amelyet kegyelemnek nevezünk, az Úr Jézus megsebzett szent Szívéből forrásozik és a hét szentségnek aranycsatornáin keresztül szüntelenül csörgedez az emberek lelkébe. A kegyelem országa a világosság országa, a bűn országa a sötétség birodalma. Ezért van az Kedves Híveim, hogy az újszülött kisded első útja a buzgó keresztszülők karján az Isten házába vezet. A keresztség szentségében kapott kegyelem

világosságot gyújt lelkében, hogy elűzze onnan az eredeti bűn sötétségét. Ez a világosság csak fokozódik és növekszik, amikor a serdülő lélek a bérmlás szentségében az Úr harcosává erősödik, hogy diadalmasan tudjon küzdeni az ádáz gyűlölettel támadó sötétség hatalma ellen. Ha pedig a küzdelem hevében ellankadt lélekben elhomályosul, vagy éppen kialszik a kegyelem világossága, akkor sincs minden elveszve. A bűnbánat szentségében megalázkodott lelkünket újból irgalmas Szívére öleli az Úr Jézus, hogy ismét kigyújtsa benne a kegyelem világosságát. Külön kegyelmi világosságot áraszt papjainak lelkébe, hogy szent titkainak méltó hordozói legyenek és különös kegyelmekkel gazdagítja a házastársak lelkét, hogy megszentelje az emberi élet forrásait. Elkísér bennünket a földi élet utolsó állomásához, hogy erőt adjon a betegség és szenvedés elviselésére és a szent kenet szentségével a végső nagy harcban is mellettünk álljon. De még ezzel sem elégszik meg. Szeretetének szentségében állandó lakótársunk, legszentebb áldozatunk és lelkünk éltető tápláléka.

Igen Kedves Híveim, ennek a néhány rövid gondolatnak a nyomán is mennyire átérezzük, hogy Krisztus a világ világossága a szentségek által lelkünkbe sugárzó kegyelmekben. Így értjük meg igazán Szent Pál apostol szavait, aki a pogányságból megtért keresztényeknek ezeket írta: „*Valamikor sötétség voltatok, most azonban világosság vagytok az Úrban.*“ (Efez. 5, 8.) Krisztusnak ez a drága ajándéka, az isteni kegyelem teszi az ember lelkét olyan széppé, hogy az a szépség nem tud többé elrejtőzve magában maradni, hanem a leggyönyörűsebb természetfeletti erényekben virágzik ki. Kegyelemből fakad a hit erénye, kegyelemből táplálkozik a reménység erénye és a kegyelem legszebb hajtása az Isten- és felebaráti szeretet erénye, sőt minden más erény, ami az emberi életet széppé teszi. A Boldogságos Szent Szűz azért tündökölt minden erény szépségében, mert malasztal teljes volt. Szent Pál apostol is nyíltan bevallja: „*Isten kegyelméből vagyok az, ami vagyok,*“ (I. Kor. 15, 10.) mert másképp nem is lett volna képes azokra a hősi erényekre, amelyek apostoli munkáját olyan eredményessé tették. De a többi szentek is mind azért példaképei az erényes életnek, mert Krisztus kegyelmének világossága ragyogott bennük. És ma is azokból a lelkekből sugárzik felénk a különböző erények szépsége, akik Krisztus kegyelmi életét élik.

Fontoljuk meg ezt jól Kedves Híveim, mert a mai nehéz idők nélkülözéseit és szenvedéseit csak erős lelkek lesznek képesek elviselni, „*mert az erő az erőtlenségben lesz teljessé.*“ (II. Kor. 12., 9.) Erős lélek és erényes lélek ugyanaz. Erősítsük lelkünket az isteni kegyelem szent forrásaiból, különösen most a nagybőjti szent időben és így „*vessük le a sötétség cselekedeteit és öltük magunkra a világosság fegyvereit.*“ (Róm. 13, 12.)

Nagyszombaton, a nagybőjt utolsó napjának reggelén a megszentelt tűz lángjával gyújtja meg az Anyaszentegyház a háromágú gyertyát, miközben háromszor énekl: *Lumen Christi!* — *Krisztus világossága!* Erre a

csodálatos világosságra, Krisztus világosságára mutattam rá Kedves Hiveim, mikor jelen pásztorlevelemben hozzátok szólottam. Ez a világosság ragyogjon előttünk és bennünk mindenkor, akkor nem fogunk a sötétben tévelyegni. Akik pedig a sokat hangoztatott új világ kialakításán gondolkoznak, vegyék tudomásul, hogy az az új világ nem lehet Krisztus nélküli világ, még kevésbbé Krisztus-ellenes világ, hanem csak Krisztus világosságának világa. A Krisztus nélküli világ szörnyűségeit ismerjük a történelemnek abból az időszakából, amikor a Megváltó még nem jött el a földre. Vajjon ismét visszasüllyedjünk-e a pogányságba, a lelki sötétségbe és a halál árnyékába? A Krisztus-ellenes világ borzalmaiból izelítőt kaptunk a magyarországi kommunizmus idején és kifejlődött formájában épen mostanában szereznek róla szomorú tapasztalatokat hős katonáink a háborúszántotta végtelen orosz mezőkön. Ennek a világnak még a gondolatától is visszaborzad keresztény lelkünk. A háború pusztításai közepette alázatos lélekkel leborulva szálljon imádságunk az ég felé a Szentírás szavaival: „*Könyörülj rajtunk mindenség Istene, tekints reánk és mutasd meg nekünk irgalmad világosságát! Bocsd félelmedet a népekre, kik nem keresnek téged; hadd tudják meg, hogy nincsen Isten kívüléd és híreszteljék csodáid tetteid! Emeld fel kezedet a (tőled) idegen népek ellen, hogy lássák hatalmadat! Amint rajtunk szentnek bizonyultál az ő szemük láttára, úgy mutasd magad dicsőnek irányukban szemünk előtt, hadd ismerjék meg, amint mi már tudjuk, hogy nincs Isten kívüléd, Uram!*” Amen. (Sir. 36, 1-5.)

* * *

Jelen főpásztori szózat a nagyböjt egyik vasárnapján a szószékről felolvasandó a hiveknek.

575

1942

Jelen körlevelémhez csatolva minden plébánia részére megküldöm a nm. magyar püspöki karnak múlt évi őszi tanácskozmányából kifolyólag kiadott körlevelét az ifjúság neveléséről és elrendelem, hogy ez a körlevél is egyik alkalmas vasárnapon a szószékről felolvastassék a hiveknek.

Kelt Pécsen, 1942. évi február hó 15-én.

† FERENC s. k.
püspök.

1942.

IV.

1121

1942

Emmi Patres Pontificiae Commissionis ad Codicis canones authenticè interpretandos propositis in plenario coetu quae sequuntur dubiis, responderi mandarunt ut infra ad singula :

Responsa ad
proposita
dubia.

I. — *De vicario cooperatore quoad matrimonia.*

D. An vicarius cooperator *ratione officii*, de quo in canone 476. §. 6, matrimoniis valide assistere possit.

R. Negative.

II. — *De iure funerandi moniales.*

D. Utrum parcho an capellano ad normam canonis 1230. §. 5, competat ius funerandi moniales ab Ordinarii loci iurisdictione non exemptas iuxta canonem 615.

R. Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.

III. — *De transmissione actorum causae.*

D. An sub verbis *acta causae*, de quibus in canone 1890, veniant omnia acta iudicialia.

R. Affirmative.

Datum Romae, e Civitate Vaticana, die 31. mensis Ianuarii, anno 1942

L. S. M. Card. Massimi, Praeses. I. Bruno, Secretarius.

1122

1942

Deo adiuvante Visitationem Canonicam tempore vernali in districtibus Nemetiensi et Szentlőrincensi sequenti ordine institutam sacramentum-que s. Confirmationis distribuam.

Ordo
Visitationis
Canon. et S.
Confirmati-
onis.

Die 3. Maii Nemeti

" 4. " Garé
" 5. " Siklósbodony
" 6. " Vajszló
" 7. " Göröcsöny
" 8. " Pellérd
" 9. " Keszű
" 14. " Szabadszentkirály

Die 15. Maii Kisasszonyfa

" 16. " Sumony
" 17. " Szentdienes
" 18. " Királyegyháza
" 19. " Bükkösd
" 20. " Szentlőrinc
" 21. " Nagybicsérd
" 22. " Bakonya

Die vero 24. Maii, quae est Dominica Pentecostes, fideles parochiarum Quinque-Ecclesiensium hora 8-a mane in Ecclesia Cathedrali confirmabo.

1123

1942

Die 22. Martii a. 1942. Dominica Passionis ad S. Diaconatus Ordinem Deo adiuvante promovimus Joannem Buszlauer, Emericum Csányi, Ordinationis.

Stephanum Dörnyei, Georgium Ferkov, Joannem Julium Horváth, Georgium Megyesi, Ladislaum Szalay.

1124

Obitus
Adalberti
Kletzl,

1942

Maesto animo communico *Adalbertum Kletzl* parochum Nagybecsérdensem gravi infirmitate confractum, sacramentis tamen pie munitum hodierno die decidisse. Anno 1887. natus et anno 1910. presbyter ordinatus variis in locis munere cooperatoris fungebatur, mox anno 1933. parochus nominatus est in Nagybecsérd, ubi usque ad ultimum halitum curae animarum laudabiliter operam navabat.

Animam denati confratris piis omnium precibus triumque Sacrorum praescriptorum suffragiis enixe commendo.

1425

Personalia,

1942

Novi parochi nominati et investiti sunt: *Carolus Gábor* catecheta Komlóensis in Alsómocsolád, *Ferdinandus Varga* catecheta Quinque-Ecclesiensis in Kővágószőlős et *Ladislaus Szigethy* parochus Alsómocsoládensis in Tengelic.

Ludovicus Kondits catecheta Dombóvárensis qua praefectus in Emecano et catecheta Quinque-Ecclesiis, *Desiderius Sudár dr.* cooperator Szászvárensis qua catecheta in Dombóvár et *Ludovicus Oszkay* cooperator Szigetvárensis qua catecheta in Komló applicati sunt.

Cooperatores missi sunt: *Alexander Nagy* administrator Tengelicensis ad Szászvár, *Desiderius Angyal* qua subsidiarius ad Felsőnyék, *Eleutherius Marycz* e Dunaföldvár civ. int. ad Szigetvár, *Joannes Hidasi* e Bölcse ad Dunaföldvár civ. int., *Geysa Verhás* administrator Kővágószőlősenis ad Bölcse, *Ludovicus Reisz* e Somberek ad Dunaszekcső, *Stephanus Kőszegi* e Dunaszekcső ad Szakcs et *Josephus Inhof* e Szakcs ad Somberek.

1126

Szent olajok
szétküldése.

1942

Minthogy a rendkívüli viszonyok miatt beállott nehézségek következtében az olajszentelés szertartása ez év nagycsütörtökén nem lesz elvégezhető, a római Szentszék külön engedélye alapján a folyó évben szükséges olajokat későbbi időpontban fogom megszentelni. A nagyszombati keresztvíz-megáldásra nézve a kerületi esperesek útján már intézkedtem. Arra fogok törekedni, hogy a pünkösdi vigiliáján előírt második keresztkút-szentelésre az új szent olajok már mindenütt rendelkezésre álljanak. Felhívom tehát a Nagyonisztelendő kerületi Esperes Urakat, hogy a velük közlendő időpontra annak idején a szokásos módon küldjék Pécsre megbizottaikat a szent olajok átvétele céljából.

1127

Illetékegyen-
értéket a
javadalmas
tartozik
fizetni.

1942

Tájékoztatásul és mihez tartás végett közlöm a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek egy konkrét fellebbezési esetben 146.430/1941. VI. főoszt. szám alatt Somogy vármegye Közigazgatási Bizottságához intézett és elvi döntést tartalmazó határozatát:

„ . . . A fellebbezésnek helyt adok, következésképpen a tek. közig. Bizottság határozatát feloldom. Megállapítom, hogy a tek. közig. Bizottság a tanító illetékegyenértékügyében hatáskör híján határozott.

A hitfelekezeti népiskolai tanítók illetményügyeiben a tek. közig. Bizottság hatáskörét legutóbb az 1913: XVI. tc. 30. §-a állapította meg. A törvény említett §-ának a hatáskör és jogorvoslat megállapítására vonatkozó rendelkezései nem érintik a hitfelekezeti népiskolai tanítók törvényben megállapított illetményeit terhelő köztartozásokat. A tanítók illetményeit terhelő köztartozások mérvét és az azokkal kapcsolatos jogorvoslati lehetőségeket más törvények, illetve törvényerejű jogforrások tartalmazzák. Így az illetékegyenérték fizetési kötelezettségének alanyát az 1920. XXXIV. tc. 125. §-ának (1) bekezdése világosan megjelöli a következőkben: „Az illetékegyenértéket rendszerint az illetékegyenérték alá eső vagyon élvezetére jogosult személy a saját haszonélvezetének tartamához képest fizeti. Ha azonban az illetékegyenérték fizetését a tulajdonos magára vállalta, vagy azt illetékes felsőbb hatóságának reá nézve kötelező erővel bíró intézkedése folytán viselni tartozik, akkor a fizetési kötelezettség elsősorban a tulajdonost terheli.“ Ha az illetékegyenérték fizetési kötelezettségének alanya tekintetében jogvita jön létre, az illetékügyi hatóságok illetékesek megállapítani, hogy adott esetben az illetékegyenértéket a vagyon haszonélvezője, vagy pedig a vagyon tulajdonosa köteles-e fizetni. A 19.943/1933. P. számú közigazgatási bírósági elvi döntés szerint az illetékegyenértéket a vagyon élvezetére jogosított „egyházi tanító“ köteles fizetni, ha nincs bizonyítva, hogy az illetékegyenérték fizetését az egyház magára vállalta, vagy hogy azt felsőbb hatósági intézkedés folytán viselni köteles.

Kétségtelen, hogy az illetékegyenérték fizetési kötelezettségének az illetményföldet élvező kántortanítóra való hárulása, illetve hárítása viszonylagosan illetménycsorbulást von maga után. A szolgálati viszony azonban jogkomplexum, s annak alkotó elemei jogforrásokból származnak. A szolgálati viszonynak mint jogkomplexumnak megvalósulása, létrejötte az érdekelt tanító akaratától is függ: ha tehát a szolgálati viszony a tanító és az egyházközség között létrejött, a tanítónak számolnia kell a szolgálati viszonyból származó kötelezettségekkel (mint pl. az illetékegyenérték fizetésével). Törvénnyel vagy törvényerejű jogforrással megállapított köztartozás lerovása nem tekinthető olyan illetményelvonásnak, amellyel kapcsolatban folyamatba tett jogvitában az 1913: XVI. tc. 30. §-a a tek. közigazgatási Bizottságnak hatáskört biztosítana.

Budapest, 1941. évi december hó 1-én. — A miniszter rendeletéből:
Dr. Boreczky Elemér s. k. miniszteri tanácsos.“

1128

1942 Adott esetből kifolyólag a m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszterium 7466/1941. I. ü. o. sz. alatt egyházközségi adózás, illetve párber- Egyházközségi adózás ügyében min. véghatározat. váltság fizetése ügyében a következő véghatározatot hozta, amelyet közérdekű jelentőségénél fogva itt közlök;

„Véghatározat. N. N. felülvizsgálati kérelme alapján tárgyalás alá vettem X. vármegye alispánjának 35.975/1940. szám alatt hozott azon

határozatát, melyben t . . . i róm. kat. egyházközség részéről nevezettre az 1938. és 1939. évekre kivetett, összesen 9 P 60 fillért kitevő kántor-tanítói párbérjárandóság behajtását elrendelte. A felülvizsgálati kérelem elutasításával X. vármegye alispánjának fent számjelzett határozatát helyes indokainál fogva jóváhagyom.

Igy kellett határoznom azért, mert N. N. saját bevallása szerint néhány hetes megszakításokkal három évet töltött T . . . -ban. Ott nem mint vendég viselkedett, hanem a társadalmi életben is tevékeny részt vett. A párbér alapja a parochiához való tartozandóság, viszont a kormány-hatóságilag jóváhagyott egyházközségi igazgatási szabályzat 3. §. 1. pontja kimondja, hogy mindenki annak az egyházközségnek a tagja, amelynek területén ingatlana, vagy hat hét óta állandó lakása van. Egyházközségileg tehát a felülvizsgálatot kérő vitathatatlanul a t . . . i egyházközségnek tagja volt. A kánonjog kimondja azt is, hogy mindenki annak a plébániának tagja, ahol rendes, illetve pótlakóhelye van. A pótlakóhely viszont ott van, ahol valaki az év nagyobb részében tartozkodik. Ezen a címen tehát a felülvizsgálatot kérőt is a t . . . i plébánia tagjának kellett tekinteni.

Erről az érdekeltek ezen véghatározatommal tudomás és további megfelelő eljárás végett értesítetnek.

Budapest, 1941, évi december hó 17-én. — A miniszter rendeletéből:
Dr. Beresztóczy s. k. min. tanácsos,

1129

Gyűjtések
eredménye az
1941. évben.

1942

Az 1941. év folyamán egyházmegyénkben különböző célokra a következő összegek folytak be.

Péterfillér címén	P	3.342·45
Szentsír őrei címén	P	910·72
Világmisszióra	P	2.973·31
Hitterjesztési Egyesületre	P	789·90
Afrikai misszióra	P	1.205·22
Jézus szent Gyermeksége javára	P	1.378·11
Szent Péter művére	P	790·04
Unio Cleri tagdíjára	P	1.368·—
Oltáregyesület céljára	P	1.143·70
Egyházmegyei Papi Missziós Egyesületnek	P	10·—
Katolikus sajtóra	P	258·78
Őcsényi templomra	P	100·—
Gerjén kápolnára	P	105·20
Murgai templomra	P	682·84

1130

1942

A Magyar
Kurir
ajánlása.

A magyar katolicizmus félhivatalos közlönye, a Magyar Kurir hírlap-tudósító napilap szerkesztősége: Budapest, IV. Ferenciek tere 7. III. lépcső I. emelet 8. Telefonhívószám: 18-04-42. A hírlaptudósító hivatása az, hogy a katolikus hírszolgálatot ellássa, vagyis, hogy az egész katolikus magyar társadalmat érdeklő fontos katolikus eseményeket a Budapesten megjelenő katolikus és nem katolikus napilapokkal, valamint a Rádióval közölje.

1131

1942

A káromkodások engesztelésére P. Böle Kornél domonkos atya által összeállított és az A. C. Központja által kiadott ájtatossági füzetet dr. Hauser Imre tb. esperes, bátaszéki plébános német nyelvre fordította le és megfelelő énekszövegekkel egészítette ki. A füzet ára 10 fillér. A hozzávaló hangjegyes énekfüzet ára pedig 60 fillér.

Irodalmi
művek
ajánlása.

A közös szentségimádási óra megtartására Halász Pál szeged-belvárosi esperes, plébános által összeállított és ugyancsak az A. C. által kiadott Imádjuk az Urat című imafüzet dr. Janisch Mihály lazarista tartományfőnök fordításában most jelent meg német nyelven. Ára füzetenként 10 fillér.

A szentmise szertartásainak nagyobb megértését és az azokba való lelki bekapcsolódást szolgálják az olcsó kiadású *Együtt az Egyházzal* című misefüzetek, amelyeket a folyó egyházi év elején az ORA Kulturiroda vett kezelésbe. Terjesztésüket szívesen ajánlom.

A Szociális Testvérek Társasága által Budapesten tartott világnézeti tanfolyam anyagát hozza a *Lélek Szava* című folyóirat azzal a céllal, hogy ezen anyag felhasználásával minél több ilyen tanfolyamot tartsanak szerte az országban. A folyóiratot lelkipásztorkodó papjaim figyelmébe ajánlom. Megrendelhető: Budapest, XIV. Thököly-u. 69.

1132

1942

Hozzá tartozók keresik:

Kuti Istvánnak K. Pál és Erhard Teréz fiának, akinek testvérei közül egyik Györkönyben vagy Gyönkön, a másik Pakson született és akinek magának 1852-ben Nagyhantson született első gyermeke, a keresztlevelét az 1810 körüli évekből.

Anyakönyvi
adatok
keresése.

Blauhorn Alajosnak (atyja keresztnéve ismeretlen, anyja neve Kajdacsy Julianna), aki 1852-ben Gyulára költözött, a keresztlevelét. Állítólag Bonyhádon született 1832-ben.

Boór Józsefnek, aki 1846-ban kötött házasságot Nagyhantson, a keresztlevelét kb. 1823—25-ből.

Móricz Teréznek, aki 1852-ben Sárkeresztúron kötött házasságot, a keresztlevelét kb. 1825—27-ből.

Czug (Zuk) Jánosnak, aki 1815-ben Dunakömlődön született és Hell Borbálának a házasságlevelét 1845-53 körüli évekből, valamint Hell Borbála keresztlevelét kb. 1815 - 25-ből.

Kroisz Katalinnak, K. Mihály és Tivinger Rozália leányának a keresztlevelét kb. 1858—65-ből. Állítólag Aparon született.

Piller Annának, P. János és Metz Katalin leányának, aki 1877-ben Egerágon kötött házasságot Klement Ottmárral, a keresztlevelét az 1844. körüli évekből. Házasságlevelében rácpetrei származásának van feltüntetve.

Kovácsics (Kovácsi) József tanítónak, ki 1820—32. körül született és Polgár Máriának, P. Vendel leányának, aki kb. 1823—24-ben született, a házasságlevelét 1848—50-ből, valamint mindkettőjük keresztlevelét is.

Kelemen Imrének, aki 1790—99. körül valószínűleg Baranya megyében született, és Dobozi Juliannának a házasságlevelét az 1830—50. közti

évekből, valamint mindkettőjük keresztlevelét is. A megtaláló okmányonként 10 P jutalmat kap.

Tapolczay Lászlónak (T. György és Balankó Júlia fiának, aki 1848. Mágocson született) és Tombi Katalinnak (T. János Pap Rózsi leányának, aki 1847-ben Mocsoládon született) a házasságlevelét.

Sülle Antalnak, aki 1810—20. körül születhetett és Deáki Julianának a házasságlevelét az 1835. körüli évekből, valamint az ő keresztlevelüket is. Gyermekük, S. Paulina 1840-ben Vargán született. Megtaláló 30 P jutalmat kap.

Bors Josefának, aki 1835-ben született, a keresztlevelét (szülei B. Mátyás pékmester és Kellner Terézia). Megtaláló 20 P jutalmat kap.

Czigler Mária (1800-1815) és Kellner Antal keresztlevelét, valamint ezeknek házasságlevelét 1820-45 között.

Viznecker (Wiesnecker) Péternek, aki 1851-ben 52 éves korában Rácvárosban halt meg és Szabó Borbálának a házasságlevelét, keresztlevelüket, valamint Sz. Borbála halotti levelét. V. Péter halotti anyakönyve szerint 1799-1800 körül született. Legidősebb gyermekük 1838-ban Nagyatádon született; további gyermekek Rácvárosban születtek. Amennyiben V. Péter és Szabó B. születése 1800 után történt, kéri az ő szülei keresztelezési levelét is. Megtaláló okmányonként 10—10 P jutalmat kap.

Varju Ferencnek, aki Igalon született és Glatz Teréznek a házasságlevelét kb. 1824-ből állítólag Pécsről, valamint Varju Ferenc halotti levelét. Állítólag Pécsen halt meg 1869. ápr. 14-én.

Utri József molnárnak és Krenczer Máriának a házassági anyakönyvi kivonatát kb. 1845-55-ből valószínűleg Mohács környékéről, valamint az ő keresztlevelüket is 1800-1825. közti évekből.

Kiss Andrásnak és Eckhardt Teréznek a házasságlevelét kb. 1854-64-ből, valamint Eckhardt Teréz keresztlevelét kb. 1830—50. évekből.

Kresz Jakabnak keresztlevelét 1820—30-ból.

Szieber József és Molnár Anna házasságlevelét az 1868 előtti évekből. A megtaláló 10 P jutalmat kap.

Aki a kért adatok közül valamelyiket megtalálja, mielőbb jelentse ezt a Püspöki Irodának.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 1. Aprilis a. 1942.

† **FRANCISCUS** m. p.
episcopus.

1942.

V.

1469

1942

Litteras Eminentissimi Cardinalis Secretarii Status, quibus Augustissimus Pontifex noster Pius Papa XII. pro oblata cleri populiue fidelis Dioecesis nostrae stipe Petriana grates reddi iussit hic in extenso publico.

Summus Pontifex pro stipe Petriana gratias agit.

„Segreteria di Stato di Sua Santità. No 47755. Dal Vaticano, die 26 Martii 1942. Exc-me ac Rev-me Domine, Augustus Pontifex studium, quo tu et oves gregis tui Romanam veritatis Cathedram veneramini aliunde ac saepe cognitum etiam nuper exploratum habuit, ex Petrianae stipis munere (Pengö 3.500) quod Ei destinatum Apostolico isti Nuntio submisisti. Sanctitas Sua hac de officii testificatione magnam vobis gratiam habet ac vestram laudat pietatem, qua perciti et inflammati salutaribus inceptis huius catholicae unitatis arcis auxilia conferre contendistis. Beatissimus Pater tibi atque clero populoque ditionis tuae Dei lumina et solamina supplici prece poscit atque Apostolicam Benedictionem ultro libenter impertit. Interea qua par est observantia me profiteor Excellentiae Tuae addictissimum Aloys. Card. Maglione.“

1470

1942

Motu proprio

de pontificio opere vocationum sacerdotalium apud sacram congregationem seminariis et universitatibus praepositam constituendo.

Opus Pontificium Vocationum Sacerdotalium.

PIUS PP. XII.

Cum nobis Sacra Congregatio Seminariis et Studiorum Universitatibus praeposita peropportuno fore renuntiavit opus primum Sacerdotalium Vocationum condere, quod sibi proponat in Christifidelibus — omni sane consilio, sed potissimum per diversa in singulis Dioecesibus constituta id genus Opera — voluntatem excitare fovendi, tuendi iuvandique Ecclesiasticas Vocationes, rectam de dignitate ac necessitate Catholici Sacerdotii notitiam pervulgare, itemque fideles ex omnibus orbis partibus in communionem precum ac piorum exercitiorum vocare; Nos, motu proprio ac de Apostolicae plenitudine potestatis, Opus, quod Pontificium nominamus, Vocationum Sacerdotalium apud eandem Sacram Congregationem constitutum volumus ac decernimus, addita facultate aggregandi Opera ac personas, quae id postulaverint, simulque omnes Indulgentias et favores spirituales, concessos vel concedendos, ad universos adscriptos extendendi.

Quod quidem ratum firmumque sit ac permaneat, contrariis quibuslibet non obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die IV. mensis Novembris, in festo S. Caroli Borromaei, anno MCMXXXI, Pontificatus Nostri tertio.

PIUS FP. XII.

1471

1942

A Szentatya
püspöki
jubileuma.

Szentséges Atyánk, XII. Pius pápa május 13-án ünnepli püspökké szentelésének 25 éves jubileumát. A magyar katolikus hivek ez alkalommal impozáns lelki csokorral kedveskednek neki, amelyet az Actio Catholica már összegyűjtött. Magyarországon az évfordulót megelőző vasárnapon, május 10-én emlékezünk meg a Szentatya örömnepéről s azért erre a napra egyházmegyémben a következőket rendelem.

1. A jelzett napon mindenütt tartsanak Te Deummal egybekötött ünnepi nagy misét, az örvendetes eseményt méltató szentbeszéddel. Erre a szentmisére a hatóságok is meghivandók.

2. Azok az egyházmegyei papok, akik nem tartoznak pro populo misézni, szent miséjüket a Szentatyáért ajánlják fel.

3. Minden szent misében oratio imperata Pro Papa veendő s ezért ezen a napon minden egyéb oratio imperata szünetel.

4. A hivek felhivandók, hogy szentmisehallgatásaikat és szentáldozásait a Szentatya szándékára ajánlják fel.

5. Lehetőség szerint a templomon kívül is rendezzünk ünnepséget az egyházközségek, vagy a katolikus egyesületek keretein belül.

1472

1942

Concursus
pro paroeciis
Nagybicsérd
et Német-
márok.

Beneficia paroecialia *Nagybicsérd* et *Németmárok* per mortem seu translationem proprii pastoris vacantia reddita, unum patronatui V. Capituli Cathedralis Quinque-Ecclesiensis, alterum liberae meae collationi eppali obnoxium, praesentibus concursui publico usque ad 15. Junii a. c. duraturo exponuntur. Sacerdotes dioecesani dictis paroeciis potiri cupientes — dummodo in examine synodali sint approbati — velint suos recursus mihi inscribendos intra praefatum terminum officio dioecesano exhibere.

1473

1942

Egyházi
személyek
párberjárán-
dóságának
biztosítása.

Mihez tartás végett közlöm a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 197.663/1941. I. főoszt. számú iratát:

„Szives tudomás s az érdekeltekkel való közlés végett van szerencsém értesíteni Nagyméltóságodat, hogy megkeresésemre a m. kir. közellátási miniszter 351.067/1941. szám alatt arról értesített, hogy az egyházi személyek párberjárandósága ügyében a 4500/1941. M. E. számú rendelet végrehajtása tárgyában kiadott 305.900/1941. II. számú körrendeletében az alábbiak szerint intézkedett:

»Olyan kisebb gabonajárandóságokról, amelyet a község (város) sok gazdája tartozik kiadni és ahol egy-egy gazda által kiadandó gabonajárandóság a 30 kg-t nem haladja meg, nem kell külön-külön kereseti kimutatást kiállítani. Ilyen esetben azt (lelkész, tanító) kell elszámoltatni, aki ezeket a járandóságokat kapja. Az elszámoltatáskor az illetővel kereseti kimutatást kell kitöltetni, amelybe azokat, akik a járandóságokat adták, gyűjtő névvel (róm. kat. hivek, iskolakötelesek szülei) kell megjelölni. A kereseti kimutatás alapján a gabonajárandóságot élvező részére gabonalaport kell kiállítani. Ha gabonajárandóságot élvező (lelkész, tanító) 1941. október 31-e után kapja a gabonát, tőle a gabona az átvételtől számított 1 hónapon belül 10 százalékos árlevonás nélkül vétetik át.«

E rendelkezésből tehát az következik, hogy a lelkészek és tanítók párbérjárandósága a termelő gazdasági szükségletébe beszámítást nyer. Budapest, 1942. évi március hó 28-án. A miniszter rendeletéből: Dr. Beresztóczy s. k. min. tanácsos.“

1474

1942

Finn- és Észtországban a megszálló bolsevista csapatok sok katolikus lelkészi állomást pusztítottak el. Néprokonaink és hittestvéreink a maguk erejéből nem tudják az elpusztított épületeket újjáépíteni és felszerelni, azért méltányos, hogy testvériesen megsegítsük őket és támogatásukra siessünk. Ebből a célból elrendelem, hogy május 25-én (pünkösd hétfőn) az egyházmegye minden templomában gyűjtés tartassék. A gyűjtés eredménye a következő napon az egyházmegyei alapítványi hivatal csekkalapján közvetlenül beküldendő.

Finn és észt
katolikusok
megsegítése.

1475

1942

Ismételten előfordult, hogy katolikus iskolák és intézetek erkölcsileg kifogásolható filmek megnézésére vitték el növendékeiket. Ennek elkerülése végett úgy rendelkezem, hogy a katolikus iskolák, illetve intézetek növendékeiket csak olyan filmek megnézésére vihetik el, amelyeket az Actio Catholica filmkritikája „erkölcsileg kifogástalan“-nak minősít. Az iskolák és intézetek vezetőinek feltétlenül meg kell akadályozniok azt is, hogy az ifjuság olyan filmeket nézzen meg, amelyeket az A. C. erkölcsileg kifogásoltnak bélyegez. Az A. C. színház és filmesztálya hetenként közli a nyilvánossággal a bemutatott filmekre vonatkozó kritikáját és arról is gondoskodik, hogy a jövőben a kritikákat időközönként füzetben összegyűjtve juttassa el a katolikus társadalom valamennyi rétegéhez.

Az iskolások
mozilátogatása.

1476

1942

Rózsafüzér a pap kezében címen P. Marton Bernát O. P., a „Rózsafüzér Királynéja“ szerkesztője adott ki hasznos könyvecskét, melynek első része dr. Ackermann L. Der Priester-Rosenkranz c. könyvének fordítása, a második része pedig a Szent Olvasóról megjelent néhány cikknek a gyűjteménye. Ára: 1.80 P. Kapható: Budapest, XIV., Szent Domonkos-u. 3.

Irodalmi mű
ajánlása.

1477

1942

Anyakönyvi
adatok
keresése.

Hozzá tartozók keresik :

Jelenek (Jelinek, Jelenik) Flóriánnak, aki kb. 1765—85-ben született és Gaither (Geitherer) Erzsébetnek, aki 1780 után született, a házasságlevelét 1798 és 1810 közti évekből, valamint az ő keresztlevelüket is.

Hivert (Hübert) Sebestyénnek, aki 1817-ben Németmárokön született és Vörös Juliannának a házasságlevelét az 1837—49. évekből. Gyermekük H. Ignác 1849-ben Vajszlón született, ahol az atya a m. kir. vallásalap uradalmában hajduként volt alkalmazásban.

Hainess Gusztávnak, aki 1851-ben bikali jegyző volt és feleségének, Kisfaludy Flórának, aki H. Gusztáv halála után Feszli Károllyal kötött házasságot, a keresztelési, házassági és halálozási levelét. K. Flóra kb. 1824—26-ban született, házasságukat pedig 1842—43-ban kötötték.

László Dömötör Mihálynak, aki 1836-ban Szentágotán született és Késpelger (Gremesperger) Teréznek, aki 1830—42 közötti években született, a házasságlevelét kb. 1852—56-ból, halotti levelüket kb. 1860—1900-ból, valamint K. Teréz keresztlevelét. A házassági bejegyzés megtalálója 100 P jutalmat kap.

Cselle Mihálynak, aki kb. 1800—30 körül született és Kim Máriának a házasságlevelét az 1835—50 közti évekből, valamint keresztlevelüket is. A megtaláló okmányonkint a plébániája szegényei számára 20 P jutalmat kap.

Erdődy Teréznek, akinek szülei E. Lajos László és Kellner Teréz 1853-ban Pécs-belvárosban kötöttek házasságot és aki maga 1881-ben 23 éves korában a pécs-székesegyházi plébánián kötött házasságot Schreiber Ferencsel, a saját valamint szülei keresztlevelét valószínűleg Pécs környékéről. Nagyszülei voltak: E. János, Szabó Teréz, Kellner József és Schröder Katalin.

Schreiber Györgynek és Gergolics Emmának a házasság- és keresztlevelét esetleg Pécsvárad környékéről. Gyermekük, Sch. Ferenc 1881-ben a pécs-székesegyházi plébánián kötött házasságot Erdődy Terézzel.

Novák Antalnak, aki 1820-ban Troppauban született és Szauer Erzsébetnek, aki 1820-ban Pakson született, a házasságlevelét.

Aki a keresett adatok valamelyikét megtalálja, mielőbb jelentse azt a Püspöki Irodának.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 28. Aprilis 1942.

† FRANCISCUS m. p.
episcopus.

1942.

VI.

1541

1942

Litteras Ssmi Domini Nostri Pii Papae XII. ad Emmum D. Cardinalem a Secretis Status Suae Sanctitatis directas, hisce in extenso pastoribus animarum communico, ut ea quae in iisdem continentur, in modo qui pro diversitate locorum aptior videtur, ad effectum deducantur.

Litterae Ssmi
Patris de
supplicati-
onibus pro
pace popu-
lorum.

DILECTO FILIO NOSTRO
ALOISIO S. R. E. PRESB. CARD. MAGLIONE
A PUBLICIS ECCLESIAE NEGOTIIS

PIUS PP. XII.

DILECTE FILI NOSTER, SALUTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM

Dum saeculum armorum vi omneque genus opibus, quas ad bellandum invexit aetas, unice fretum suam viam insistit humano cruentatam sanguine, Nos, qui tantam dolemus hominum cladem factam, paternumque erga populos omnes gerimus animum, facere non possumus quin, dum aptiores rationes omnes experimur ac commendamus, quae ad veri nominis pacem fraternamque concordiam conciliandam valeant, ad novamque, recto ordine christianisque principiis innixam, rerum compositionem redintegrandam, Deo potissimum confisi, ad eum supplices manus attollamus Nostras; et quotquot ubique terrarum habemus in Christo filios, eos etiam atque etiam ad pias fundendas preces adhortemur. Quemadmodum igitur superioribus annis, ita in praesens, mense adventante Maio, cupimus per te, qui tam prope in universa gubernanda Ecclesia Nobis assides, ad sacram precum contentionem invitare omnes, eosque nominatim, qui aetate innocentiaque florentes, ut Divino Redemptori, ita Nobis carissimi prae omnibus sunt.

Et quandoquidem per Mariam sperare omnia licet, eam adeant omnes optamus proximo praesertim mense eidem peculiari modo dicato; adeant imprimis ad eius aras supplicantes, a suis ducti parentibus, pueri

puellaeque, quorum candidae fidentesque preces Dei nostrumque omnium benignissimae Matri non acceptae esse non possunt. Ut norunt siquidem omnes, quemadmodum Christus Jesus universorum Rex est et Dominus dominantium (cfr. I. Tim. 6, 15; Apoc. 17, 14 — 19, 16), cuius in manibus sunt positae singulorum civium populorumque sortes, ita alma eius Genetrix Maria „Regina mundi“ a christifidelibus omnibus honoratur, ac tantam apud Deum obtinuit deprecatricem potentiam. Ac si primum mirabile signum, „in Cana Galileae“ (Joan 2, 1—11) a Divino Redemptore patratum, supplicanti eius misericordiae debetur; si Unigenitus eius Filius, iam moriturus e cruce pendens, quod carissimum in terris adhuc ei supererat, id nobis reliquit, suam nempe Matrem nobis Matrem impertiens; si denique saeculorum decursu in quolibet vel publico, vel privato periculo ad eam precantes fidentesque maiores nostri confugerunt, cur inquit, in formidoloso, quo tam diu angimur, malorum discrimine nos nostraque omnia potentissimae eius tutelae non concedamus? Sicut omnia aeterno Dei nutui obediunt atque obtemperant, ita quodammodo asseverari potest Deiparae Virginis precibus Unigenae sui benignitatem semper respondere annuentem; tunc praesertim, cum eadem Beata Virgo fruitur sempiterna in caelis beatitate, ac triumphali redimita corona angelorum est hominumque consulata Regina.

At si tanta apud Deum potentia valet, non minore erga nos pietate pollet, cum nostrum omnium sit amantissima Mater. Vivida igitur fide flagrantique amore eam adeant omnes; ac non modo supplices preces deferant, sed pia etiam paenitentiae caritatisque opera, quibus divina iustitia, tot tantisque admissis violata, placari queat. Facit nempe precatio — sapientissimi Decessoris Nostri Leonis XIII. verbis utimur — „ut animus sustentetur, instruaturn ad fortia, ad divina conscendat: facit paenitentia ut nobismet ipsis imperemus, corpori maxime, gravissimo, ex veteri noxa, rationis legisque evangelicae inimico. Quae virtutes, perspicuum est, aptissime inter se cohaerent, inter se adiuvant, eodemque una conspirant, ut hominem, caelo natum, a rebus caducis abstrahant, evehantque propemodum ad caelestem cum Deo consuetudinem“. (Epist. Enc. „Octobri mense“, A. L. XI, p. 312)

Quodsi hae virtutes nullo non tempore christifidelibus necessariae sunt, at magis procul dubio in praesens eas postulat tristissimarum rerum conditio, quibus utimur, cum facilius per eas possimus, auspice Beatissima Virgine Maria, a „misericordiarum Patre“ (cfr. II. Cor. 1., 3.) ac caelestium munerum datore Deo illam obtinere, quam tantopere optamus ac praestolamur, solidam, durabilem ac iustitia caritateque conformatam et alitam, veri nominis pacem.

Paenitentes igitur demissoque animo supplicantes, a Divino Redemptore ab eiusque sanctissima Matre contendant omnes atque in primis contendant insontes pueri puellaeque — ut, dum mare caelumque cotidie magis corusca tempestate inhorrescunt, Nobis ad mysticae navis gubernacula navigantibus supernum lumen affulgeat, caeleste adsit auxilium; ut miseris et famelicis necessarius animi corporisque cibus suppetat; ut exsulis

patria, ut sauciatis aegrotisque sanitas, ut captivis libertas reddatur, ut denique universo humano generi, domitis ratione cupiditatibus, ac recto erga Deum, erga proximos restituto iustitiae caritatisque ordine pax christiana, quae vera pax est, cum in privata cuiusque vita tum in civili societate tandem aliquando redintegretur.

Paterna haec placuit per has litteras iterare hortamenta, tibi, Dilecte Fili Noster, cum omnibus, modo quo poteris, communicanda committere, imprimisque cum sacrorum Antistitibus catholici orbis, quos experiundo novimus non solum mandatis Nostris, sed Nostris etiam votis optatisque alacri deditaque voluntate nullo non tempore respondere.

Interea autem, divinarum gratiarum auspicem peculiarisque benevolentiae Nostrae testem, cum tibi, Dilecte Fili Noster, tum iis omnibus, qui hortativis hisce litteris libenti parebunt animo, ac nominatim carissimorum Nobis puellorum cohortibus, Apostolicam Benedictionem peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die XV mensis Aprilis, anno MDCCCXXXII, Pontificatus Nostri quarto.

1542

1942

Deo propitio Diaconis Nostris cursum theologicum diebus proximis absoluturis: Joanni Buszlauer, Emerico Csányi, Stephano Dörnyei, Georgio Ferkov, J. Julio Horváth, Georgio Megyesi et Ladislao Szalay die 14. Junii a. c. ordinem S. Presbyteratus sumus collaturi.

Preces pro
ordinandis.

Ut omnes promovendi sancti et perfecti evadant ministri mysteriorum Dei, praesentibus mandamus, ut diebus Dominicis mensis Junii ordinationem praecedentibus, dieque ordinationis fideles cum pastoribus post Sacrosanctum Missae Sacrificium fervidas pro ordinandis preces fundant. Item praecipimus, ut omnes sacerdotes dioecesani die ordinationis — quo quidem die quaevis alia oratio quoquo modo imperata cessabit — orationibus pro missa praescriptis collectam „Pro omni gradu Ecclesiae“ addant.

1543

1942

Ludovicus Kiss abbas t., canonicus nominatus est iudex prosynodalis. Personalia.

Aemilius Laczfy parochus Nemetmárokensis erga preces proprias translatus est administrator ad paroeciam Bonyhádvarasd. *Georgius Kozáry* ab administratione paroeciae Mozsgó relevatus est. Administratores ad interim nominati sunt: *Ludovicus Simon* cooperator Szabadszentkirályensis in Nagybicsérd, *Franciscus Handler* subsidiarius Nemetmárokensis ibidem, *Josephus Müller* iun. cooperator Mozsgóensis ibidem. *Josephus Régert* administrator Bonyhádvarasdensis missus est cooperator ad Apar.

Cooperatores translati sunt: *Joannes Bárka* e Pécs-Bányatelep ad Nak (subsidiarius), *Ladislaus Siklósi* e Nemetkér ad Pécs-Bányatelep, *Andreas*

Dévényi ex Abaliget ad Németkér, Michael Bosnyák e Bogdása ad Görcsöny, Marinus Blazsev ex Olasz ad Bogdása.

1544

1942

Concursus
pro paroecia
Mozsgó.

Beneficium paroeciale *Mozsgó* per translationem proprii pastoris vacans redditum patronatuique Familiae Spect. D. Othonis Biedermann de Turony obnoxium per praesentes concursui publico usque ad diem 20 Junii a. c. duraturo exponitur. Sacerdotes dioecesanos paroeciam supralaudatam assequi cupientes — si secus sint idonei et in examine synodali approbati — hisce provoco, ut recursus suos praedicto Patrono inscribendos infra praefatum terminum officio dioecesano submittant.

1545

1942

Házasság
előtti orvosi
vizsgálat
ügye.

Úgy értesültem, hogy a házasság előtti kötelező orvosi vizsgálat, illetve a vizsgálat költségei miatt némely helyeken növekszik a vadházasságok száma. Mivel e nehézségeken a szegény jegyesek támogatásával, vagy tanácsadással legtöbbször lehet segíteni, felhívom Tiszt. Papjaimat, hogy ilyen esetekben karitás vagy más forrásból nyújtott segéllyel legyenek a szükséges kiadások fedezésében a jegyesek segítségére.

Az akadályozottak házasságkötésével kapcsolatban felmerülő nem anyagi természetű nehézségek tárgyában kérjék az egyházi hatóság útbaigazítását.

1546

1942

Papi nyugdíj
ügye.

A teljes készpénznyugdíjat élvező egyházmegyei nyugdíjas papok nyugdíjilletményét az Egyházmegyei Papi Nyugdíjbizottság javaslatára a megélhetési viszonyok drágulására való tekintettel folyó évi január 1-től kezdődően havi 40 P-vel felemeltem s így a teljes nyugdíjilletmény havi összege most 340 P. A nem teljes összegű nyugdíjat élvező nyugdíjasok illetménye ügyében majd akkor történik intézkedés, ha a tőlük kért adatokat a Nyugdíjbizottság rendelkezésére bocsátották.

A fent jelzett többlet olyan tetemes megterhelést jelent az Egyházmegyei Papi Nyugdíjintézetre, hogy kénytelen voltam a papság nyugdíjárulékának összegeit is részletes felülvizsgálás tárgyává tételni. Ez méltányos és igazságos is, mert a legutóbbi megállapítás óta sokaknak jövedelmében aránytalan eltolódás keletkezett. A járulékok felemelése a Nyugdíjbizottság javaslata alapján a következő elvek szerint történik.

1. A káplánok nyugdíjáruléka néhány eset kivételével változatlan marad.

2. A készpénzfizetésű papok járuléka a fizetés emelkedésének arányában felemelendő. Akik tehát eddig nem tettek jelentést fizetésük emel-

kedéséről, azt mielőbb tegyék meg, mert különben meghallgatásuk nélkül állapíttatik meg az új járulék.

3. A terményjárandósággal bíró javadalmasok járuléka az eddigi adatok figyelembevételével oly módon nyer újból megállapítást, hogy a terményárak a következő összegekben számíttatnak: búza 27 P, rozs 24 P, zab 24 P, árpa 21 P, csöves tengeri 12 P, szemes tengeri q-ja 20 P, bor lit. — 80 P, kemény hasábfu ürm. 18 P, vegyes fa 15 P, puha fa 9 P, széna q-ja 8 P, csirke darabja 1 P.

4. A készpénzfizetésesek új járuléka a fizetésemeléstől kezdődően, a terményjárandóságosoké 1941. évi október 1-től kezdődően visszamenőleg lesz kivetve.

5. Minthogy a fizetés, illetve a jövedelem emelkedésével kapcsolatban a levonásba kerülő adók összege is valószínűleg emelkedett, mindenki saját érdekében sürgősen tegyen igazolt jelentést a múlt évben fizetett adóiról is, mert különben az emelkedést nem fogják figyelembe venni.

6. Ezek a rendelkezések a délbaranyai Apostoli Kormányzóság területén működő lelkészek közül csak azokra vonatkoznak, akik már a visszatérés után kerültek jelenlegi állomáshelyükre, tehát már eddig is tagjai voltak az Egyházmegyei Papi Nyugdíjintézetnek.

1547

1942

Felkérem Tiszt. Papságomat, hogy értesítsék a papi pályára hivatást érző ifjakat, hogy a pécsi papnevelőintézetben a szokásos felvételi vizsgálat folyó évi június 30-án és július 1-én fog megtartatni.

Felvétel
a Papnevelő-
intézetbe.

A legalább négy gimnáziumi osztályt végzett pályázók egyházi keresztlevelükkel, utolsó évvégi bizonyítványukkal s az illetékes plébánostól és hittanártól kiállított erkölcsi bizonyítvánnyal június 30-án a délelőtti órákban jelentkezzenek felvételre a papnevelőintézet aligazgatójánál, aki őket a szükséges utasításokkal el fogja látni. Akinek nem lesznek kéznél a szükséges okmányai, jelentkezése nem vétetik figyelembe. Az orvosi vizsgálatot az intézeti orvos teljesíti, a felvételi vizsgálat pedig július 1-én fog megejtetni. Megfelelő bizonyítványok és orvosi vélemény mellett a német és horvát nyelvet beszélők előnyben részesülnek.

Akik a felvételi vizsgálat ideje alatt ingyenes szállást és ellátást igényelnek, jelentsék be jövetelüket a papnevelőintézet aligazgatójánál.

A nm. püspöki kar határozata értelmében a növendékek az összes magyar szemináriumokban mérsékelt ellátási díjat tartoznak fizetni. Az egész évi ellátási díj a pécsi szemináriumban 240 P, jeles előmenetelű szegény tanulók további kedvezményben részesülhetnek. Mivel ez az ellátási díj oly alacsony, hogy az évi költségeknek csak elenyésző részét fedezi, felkérem Tiszt. Papjaimat, hogy csak a legritkább és igazán méltánylást érdemlő esetekben tegyenek javaslatot annak leszállítására.

1548

1942

Felvétel
a székesegyházi ének-
iskolába.

A pécsi székesegyházi énekiskolába felvételt nyerhetnek 8—10 éves fiuk, akik kellő szellemi képességgel, kiváló zenei hallással és szép hanggal bírnak. A havi ellátási díj csekély. Jelentkezés május havában történik. Bővebb felvilágosítást az intézet igazgatósága ad. (Pécs, Inczedy Dénes-u. 9.)

1549

1942

Protestáns
leányok kat.
internátusok-
ban.

Mihez tartás és további intézkedés végett közlöm a tavaszi püspökkari értekezlet határozatát, hogy a protestáns leányok felvétele szerzetesnők által vezetett internátusokba az előfordult zavaró körülmények miatt általában tilos. A föl vétel kivételes esetekben is csak az Ordinarius engedélyével történhetik.

1550

1942

Az Unio Cleri
XVI. Év-
könyve.

Jelen körlevelemhez csatolva az egyházmegye minden papja részére megküldöm az Unio Cleri Pro Missionibus XVI. Évkönyvét az 1941. évről. A benne található adatok bizonyítják, hogy az apostoli buzgóság még a nehéz körülmények között is milyen sokat tehet az Isten országának terjesztéséért.

1551

1942

Anyakönyvi
adatok kere-
sése.

Hozzá tartozók keresik:

Szabad Ferencnek, aki kb. 1700—53-ban született, a keresztlevelét. A megtaláló 70 P jutalomban részesül.

Szalay Györgynek (szül. 1812-ben), Pécsinger Annának (szül. 1815-ben) és Appelshofer Teréznek (szül. éve ismeretlen) a keresztlevelét; azonkívül Menzel Lajos molnár és Appelshofer Teréz házasságlevelét kb. 1825-ből.

Aki a keresett adatok valamelyikét megtalálja, mielőbb jelentse azt a Püspöki Irodának.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 5. Maii a. 1942.

† FRANCISCUS m. p.
episcopus.

A kiadásért felelős: Dr. Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R.T. Pécs.

A nyomdáért felelős: Mészáros József igazgató

VII.

2009

1942

Folyó évi május 20-án fájdalmas hír remegtette meg lelkünket: gróf Zichy Gyula kalocsai érsek apostoli munkája közben 71 éves korában váratlanul elhunyt. A szentéletű főpap, aki egyházmegyénknek két évtizeden át, igen nehéz időkben, krisztusi szeretettől hevített, lángoló lelkű főpásztora, papjainak ragyogó példaképe, híveinek pedig szerető lelkiatyja volt, a földi gondok és szenvedések helyét elhagyva az örök hazába költözött, hogy elnyerje az igazi élet koronáját, melyet Isten az őt szerető lelkeknek ígért.

Gróf Zichy
Gyula kalocsai érsek
halála.

Emlékét egyházmegyénkben nemcsak hatalmas alkotásainak sorozata őrzi, hanem főképen a hála és szeretet érzése, amely távozása után is mindig élni fog szivünkben. Ezek a kegyeletes érzések készítenek bennünket arra, hogy szentmisénkben és imáinkban mindenkor buzgó áhítattal emlékezzünk meg róla.

2010

1942

PIUS PP. XII.

Summo solacio novimus iubilarem Episcopatus Nostri celebrationem filiorum Nostrorum animos ubique degentium ad mirandum prorsus precum concentum excitare, quibus iidem in tam gravi, quo angimur, rerum discrimine, et communi Patri, et Ecclesiae universae superna a Deo munera impetrare contendant. Perquam acceptum id profecto Nobis obvenit; quandoquidem nihil magis hodie necessarium putamus, quam caelestem opem divinumque auxilium; atque ita testatum cernimus christifidelium mentes voluntatesque in praesens, si umquam alias, mira quadam consensione incensaque caritate Nobiscum arctissime coniungi.

Singulis
sacerdotibus,
Eucharis-
ticum Sacri-
ficiu cele-
brantibus,
altaris privi-
legiati facul-
tas ad annum
tribuitur.

Cupimus autem amplissimam hanc amoris significationem quodammodo rependere, aliquid ex inexhaustis Ecclesiae thesauris impertientes, quod omnibus, ac sacerdotibus potissimum, existimamus fore maxime gratum. De Apostolicae igitur plenitudine potestatis, singulis sacerdotibus, rite probatis, personale privilegium concedimus, cuius vi indulgentiam plenariam possint, Eucharisticum Sacrificium celebrando, uni animae piaculari igne expiandae applicare. Idque a die vigeat XIII. huius mensis ad diem usque XIII. mensis Maii, anni MDCCCXXXIII.

Quod quidem firmum ratumque esse iubemus, contrariis quibuslibet non obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die XII. mensis Maii, anno MDCCCXXXII, Pontificatus Nostri quarto.

Pius PP. XII.

2011

1942

Decretum de
lampade
Ssmi Sacra-
menti et de
luminibus in
sacris
functionibus
adhibendis.

Sacra Rituum Congregatio, quoties ei contigit cavere de lampade quae ante Ssmum Sacramentum indesinenter lucere debet, semper abstinuit a concedendo per generale indultum usu lucis electricae, iugiter insistens traditionali legi de usu cerae apum et olei olivarum et, non exclusis, in casu necessitatis, aliis oleis (Decret N. 4334.) idque ut nostrae fidei et caritatis symbolica significatio servetur et iuxta indolem cultus, visibilis materiae destructio. Porro haec S. Rituum Congregatio summam decretorum circa usum lucis electricae praebuit Decreto N. 4322 diei 24 Junii 1914. At biennium post, id belli europaei conditionibus exquirentibus, et instantiis plurimorum Ordinariorum morem gerens, per Decretum N. 4334 diei 23 Februarii 1916 indultum temporaneum concessit quo, pro lampade Ssmi Sacramenti, ultimo loco adhiberi posset etiam lux electrica.

Iam vero nunc, praesenti bello perdurante atque redeuntibus iisdem adiunctis, haec S. Congregatio, auctoritate Summi Pontificis, derogans praescripto canonis 1271 C. I. C. et *Ritualis Romani*, tit. IV, c. I, n. 6, necnon huius S. Congregationis Decretis, inhaerens vero Decreto N. 4334 diei 23 Februarii 1916, rursus remittit Ordinariis prudentiae ut, peculiaribus huius belli circumstantiis sive ordinariis sive extraordinariis perdurantibus, ubicumque oleum olivarum vel cera apum vel penitus deficient vel sine gravi incommodo et dispendio haberi nequeant, ibi lampas Ssmi Sacramenti aliis oleis, quantum fieri potest vegetabilibus, nutrirı possit, ultimo autem loco etiam lux electrica adhibeatur.

Item Ordinariis prudentiae remittit, ut, praesentis belli supradictis adiunctis perdurantibus, in defectu cerae apum, reducatur numerus candelarum, pro singulis sacris functionibus rite praescriptus, et huic deficientiae eorum sufficiantur usque ad numerum requisitum candelarum alia lumina, etiam electrica. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Die 13 Martii 1942.

C. Card. *Salotti*, Ep. Praenestinus, Praefectus. L. S. A. *Carinci*, Secretarius.

2012

1942

Feria IV, die 18. Martii 1942.

Liber
damnatur.

In generali consessu Supremae Sacrae Congregationis Sancti Officii Emmi ac Revmi DD. Cardinales rebus fidei ac morum tutandis praepositi, audito RR. DD. Consultorum voto, damnarunt atque in indicem librorum prohibitorum inserendum mandarunt librum qui inscribitur:

OTTO CARRER, GEBET, VORSEHUNG, WUNDER.

Et sequenti Feria V, die 19 eiusdem mensis et anni, Ssmus D N. Pius Divina Providentia Papa XII. in solita audientia Excmo ac Revmo D. Adessori Sancti Officii impertita relatam Sibi Emmorum Patrum resolutionem adprobavit, confirmavit et publicari iussit.

Datum Romae, ex Aedibus Sancti Officii, die 23 Martii 1942.

I. Pepe, Supr. Congr. S. Officii Notarius.

2013

1942

Tristi animo decessum viri singularis eruditionis magnique ingenii maerentes, deploramus *drem Fridericum Vértesi* iudicem synodalem, professorem Ss-mae Theologiae, qui die 3. Junii in ipso flore aetatis summis viribus furtim confractis inopinate occubuit. Anno 1896. natus et studiis theologicis et philosophicis eminenter absolutis anno 1918. sacerdos ordinatus, professorem in scholis mediis religionis egit in Szekszárd et Quinque-Ecclesiis, dein anno 1926. studiorum praefectus factus est in Seminario, item professor ibidem studii philosophici, quod quidem munus usque ad ultimum halitum mira sollertia ac rara eruditione adimplebat. Insuper etiam aliis studiis, praesertim socialibus, admirabili mentis acumine strenuus veritatis propugnator verbo et scriptotenus operam navabat. In synodo dioecessana anno 1926. celebrata iudex synodalis electus est. Animam denati confratris singulis sacerdotibus piis ad aram precibus triumque Sacrorum praescriptorum suffragiis enixe commendo. R. i. p.!

Obitus
Friderici
Vértesi.

2014

1942

Munus vicearchidiacioni in districtu Simontornyaensi, cum *Franciscus Schunk* camerarius S. Sanct. tit., parochus Felsőnyékensis erga preces proprias relevatus esset, *Stephano Cserti* camerario S. Sanct. tit., inspectori scholarum, parochus Ozoraensi commissum est.

Personalia.

Ladislaus Gyimesi cooperatore Högyészensis applicatus est qua catecheta ibidem.

2015

1942

Az Actio Catholica Orsz. Elnöksége rendezésében f. é. október hó utolsó vasárnapján országszerte u. n. „hadigondozási vasárnap“ lesz. Erre a nagyszabású megmozdulásra már most különös nyomatékkal felhívom a Tiszt. Lelkipásztorok és kedves híveim figyelmét, hogy annak sikere érdekében minden tőlük telhetőt tegyenek meg. Az A. C. Országos Elnöksége a szükséges útmutatást idejében meg fogja küldeni minden plébániának.

Hadigondozási
vasárnap
október
25-én.

2016

1942

Közös mise-
imák horvát
nyelven.

Dr. Gasparich György esperes, plébános fordításában horvát nyelven is megjelentek a missa recitata imádságai. A horvát nyelvű hiveknek a szentmise szertartásaiba való bekapcsolását nagyban elősegíthetik. A nyomtatvány kapható a Dunántúl Nyomda Rt.-nál Pécsen. Ára 4 fillér.

2017

1942

Anyakönyvi
adatok kere-
sése.

Hozzá tartozók keresik:

Müller Henriknek, aki 1812-ben született Tolnavarasdön és Groller Juliannának, aki 1820 körül született, a házasságlevelét, valamint Groller Juliannának a keresztlevelét.

Petracsek Mihálynak és Habel Teréznek a házasságlevelét és keresztlevelüket. Mindketten felsőleperdi lakosok voltak és 1830-45 körül születtek.

Lusztig (Lustek, Lusneg) György kertésznek, aki 1839-40 körül született és Nyárai Teréznek a házasságlevelét kb. 1860-65-ből és Lusztig György keresztlevelét.

Hódosi Péternek, H. Márton és Böröcz Ágnes fiának a keresztlevelét 1855-56. évből. Valószínűleg Somogy község környékén született.

Sziládi Ferencnek és Jakab Magdolnának a házassági és keresztelési, esetleg halotti levelét. Gyermeük Sz. Gáspár 1836-ban született Felsőiregen. A megtaláló 10 P. jutalmat kap.

Reinhardt Franciskának, aki 1810-35. között született és Hisz Jakab szabómesternek a házasságlevelét 1840-52. közötti évekből, valamint Reinhardt Franciska keresztlevelét. Egy leánygyermekük 1852-ben született Pécsen, Szulokon pedig hosszabb ideig házuk és szabóműhelyük volt.

Veszely Mátyásnak, aki 1801. körül született és Bozsér (Bazsér) Juliannának, aki 1830. körül született, a házasságlevelét és mindkettő keresztlevelét. A keresztlevelek jutalma 20-20 P. a házasságlevelé 30 P.

Szilner Emilnek és Haller Jozefának a házassági és keresztlevelét. Gyermeük, Sz. Imre 1859-ben Magyarakanizsán született.

Székely Karolinának (Eleonóra), aki 1860-ban 17 éves korában Lendvavásárhelyen kötött házasságot Plichta János körjegyzővel és 1916-ban Tótszentmártonban halt meg, a keresztlevelét esetleg Dombóvár környékéről kb. 1840-45-ből. Nincs kizárva, hogy törvénytelenül született.

Székely Máriának (Sarolta) és Szabó Péternek a házasságlevelét kb. 1860-70-ből.

Aki valamelyik adatot megtalálja, mielőbb jelentse a Püspöki Irodának.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 15. Junii a. 1942.

† FRANCISCUS m. p.
episcopus.

1942.

VIII.

2026

1942

Az Isten és választott népe közt megkötött ószövetség, a jeruzsálemi templomban bemutatott véres áldozataival együtt, Jézus Krisztus halálának pillanatában megszűnt és az Isten és az egész emberi nem közt kötött újszövetségnek adott helyet annak folytán, hogy Isten egyszülött Fia, a mi Urunk Jézus Krisztus, a Golgotha hegyén felállított keresztfán, életének és vérének árán, az Istent az emberi nemmel kibékítő keresztfáldozatát az Istennek bemutatta és az ekként a bűntől, az eredeti bűn jármától megváltott emberi nem tagjait testvéreivé, az ő földöntúli kegyelmeinek részeseivé és a mennyei dicsőség részeseivé tette.

Krisztus Urunk azonban azt is akarta, hogy az ő véres keresztfáldozatának emléke és valóságos megújulása állandóan is fennmaradjon egy vérnélküli áldozat bemutatásában, amelyet már 500 évvel Jézus születése előtt Malakhiás próféta e szavakkal jövendölt meg: (Mal. 1, 10 – 11.) „Nem lelem kedvem bennetek, úgymond a seregek Ura, és a ti kezetekből nem fogadok el én eledeláldozatot. Hiszen napkelettől napnyugatig nagy az én nevem a nemzetek között, és minden helyen tiszta eledeláldozatot áldoznak és mutatnak be nevemnek.”

Ezt a vérontás nélküli eledeláldozatot Jézus Krisztus az utolsó vacsorán alapította meg, amikor a kezébe vett kenyér felett elmondotta e szavakat: „Ez az én testem“, és a kezébe vett, bort tartalmazó kehely felett elmondta: „Ez az én vérem“ (Máté 26, 26 – 27.), és hozzá tette: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre“. (Luk. 22, 19.) Ez utóbbi szavaival Jézus Krisztus megalapította a szentmiseáldozatot és egyben az apostoloknak és utódaiknak, a püspököknek, továbbá az általuk felszentelendő áldozópapoknak a szentmiseáldozat bemutatására a hatalmat megadta.

Ez a Jézus Krisztus által az utolsó vacsorán bemutatott vérnélküli áldozat nem volt más, mint az első szentmiseáldozat, amelyet azóta az Egyház felszentelt papjai, a püspökök és áldozópapok, templomaink oltárain naponként az egész földkerekségen, napkelettől napnyugatig, az északi sarktól a déli sarkig, szárazföldön és tengeren, a hegyek tetején emelt kápolnában és a föld mélyében épített szentélyekben, katakombákban immár 1900 év óta bemutatnak és bemutatnak a Mindenható Istennek.

Püspöki
helynök
szózat
a pécsi
egyház-
megye-
t, Papsá-
gához és
híveihez
Virág
Ferenc
Megyes
Püspök
Urunk
arany-
miséje
alkal-
mából.

A szentmiseáldozat alatt, a Krisztus által rendelt átváltoztató szavaknak („Ez az én testem“ — „Ez az én vérem“) a miséző pap által való elmondása után, következik be az, hogy a pap kezében lévő kenyér, az ostya, Krisztus testévé, a kehelyben levő bor pedig Krisztus vérévé változik át; és Krisztusnak a kenyér és bor színe alatt való jelenléte megmarad mindaddig, amíg a kenyér és bor színe, természetes romlás folytán, el nem változik. Ez tette és teszi lehetővé azt, hogy a kat. egyház templomaiban és oltárain, az erre szolgáló, oltári szentségházakban, tabernákulumokban a Krisztus testévé átváltoztatott és kevesebb romlásnak kitett szent kenyeret, a szent ostyákat, állandóan őrizhetik és készenlétben tarthatják, hogy így a hivek az Úr Jézus látogatására, az Oltáriszentség imadására és szentségkítétel mellett végzett közös ájtatosságokra jöhessenek, és hogy súlyos betegségben vagy máskor is, ha buzgóságból kívánják, a szentmisén kívül is Jézus Krisztus szent testének vételéhez, a szent áldozáshoz, járulhassanak.

Imádjuk és áldjuk ezért, kedves testvéreim, az isteni Gondviselést, hogy az emberi nem immár 19 évszázad óta az újszövetség vérnélküli áldozatának, a szentmiseáldozatnak és az Oltáriszentségnek birtokában van; és örülünk annak, hogy mi is a katolikus Egyház tagjai vagyunk és mint ilyenek, már gyermekkorunk óta a szentmise gyakori, esetleg naponkinti bemutatása és hallgatása, valamint az Oltáriszentséghez való gyakori, esetleg naponkinti járulás által annyi sok, megszámlálhatatlan és megmérhetetlen, lelkünk mélyéig leható és egész életünket megszentelő és minket a dicsőséges, örökkévaló mennyei boldogságra előkészítő kegyelmekben részesültünk és részesülünk.

* * *

Jézus Krisztus, az Egyház megalapítója, az általa rendelt kegyelemeszközöknek, a szentségnek kiszolgáltatását — kivéve a püspököknek fenntartott bérnálás és egyházi-rend szentségeit — az Egyház papságára bízta, hogy a papok, tulnyomó részben az áldozópapok, a szentségek kiszolgáltatásával legyenek az Egyház híveinek lelki orvosai és lekipásztorai, akikhez a hivek a szentségek felvételével járó, természetfeletti kegyelmekért bármikor fordulhatnak a test, a világ és a sátán ellen vivott nehéz küzdelmeikben.

Az Egyház papjai a *keresztség* szentségének kiszolgáltatásával az eredeti bűn bilincseitől szabadítják meg és a megszentelő malasztban részesítik a hivek újszülött gyermekeit és a keresztség felvételre jelentkező felnőtteket; és ők azok, akik a hiveknek súlyos betegségben, a halál közeledésekor, az *utolsó-kenet* szentségével adják meg a segítő kegyelmeket a végső tusához, az örökkévalóság küszöbének átlépéséhez.

A szentségek közül azonban különösen kettő az, amelyek a papi méltóságot teljes ragyogásában állítják a hivek elé, és ezek azok a szentségek, amelyeknek kiszolgáltatása az oltáron és a gyóntatószékben történik, és ez a két szentség: az Oltáriszentség és a bűnbocsánat szentsége.

Az *Oltáriszentség* kiválik a többi szentség közül azért, mert ebben a szentségben a pap Krisztus valóságos, bár eucharisztikus, teste felett rendelkezik, amikor a szentmise áldozatot az oltárnál bemutatja és az általa Krisztus valóságos testévé átváltoztatott kenyeret, a szent ostyát, lelki táplálékul nyújtja a híveknek.

A *bűnbocsánat* szentsége pedig azért válik ki a többi szentség közül, mert ebben a szentségben a pap Krisztus titokzatos, misztikus teste, vagyis a hívek lelkei, felett gyakorol hatalmat, amikor a bűnbocsánat szentségéhez járuló hívek lelkeit a bűntől és a bűn következményei alól feloldozza és őket a kegyelem fényébe, Krisztus misztikus testének fényességébe, öltözteti.

Azonban még e két, a többi közül kiváló, szentség közül is, az *Oltáriszentség* az, amely a hívek előtt Krisztus örök papi méltóságát legjobban szemlélteti és az áldozópapot az ő szemeikben már itt e földön Jézus Krisztusnak, az örök Főpapnak, dicsfényével megkoszoruzza.

Az *Oltáriszentség* és a *szentmiseáldozat* ugyanis az a kegyelemforrás, amelyből a szentmisére élő hittel, vágyódó reménységgel és odaadó, áldozatos szeretettel előkészülő áldozópap a rája áradó kegyelmek özönében részesül és folytonos, újabb és újabb ösztönzéseket kap a papi tökéletességnek, és ha lehet, a papi életszentségnek is, megszerzésére; és ez a szentség, az *Oltáriszentség*, az, amelynek buzgó vétele útján a hívek az Ur Jézussal oly bensőségesen és olyan gyakran egyesülhetnek.

A *szentmiseáldozat* részéről a hívekre és a pap lelkére nézve fennálló ilyen mélységes jelentőségnek minden, az Isten és az Egyház törvényei és tanácsai szerint élő pap az ő első szentmiséjétől, primiciájától kezdődően egész életén át tudatában van, de tudatában van ennek a hívek összessége is, akik az ujmisés pap első szentmiséjéhez úgy özönlenek oda, mint valamely rendkívüli szent cselekményhez és akik az ujmisés papot mindenütt, mint az örök Főpap helyettesét, megillető tiszteletben és szeretetben részesítik és az ő kezeiből olyan áhitattal veszik magukhoz az Úr testét, mintha maga Jézus Krisztus, az örök Főpap, az ő szentséges kezeivel nyújtotta volna oda nekik a kenyér színe alatt rejtőző szent testét.

Az áldozópap hivatásához való hűségének és az Egyház által tőle kívánt önmegtagadó, tiszta és erkölcsileg tökéletes életének egyik jele, de biztosítéka is az, ha az áldozópap az oltárt és a szentmisét első szentmiséje után is, hosszú éveken és egész papi életén át, legdrágább kincsének és kimeríthetetlen kegyelemforrásnak tekinti és ebből folyólag a szentmiseáldozat bemutatásánál, az áldoztatásnál, a szentséges miséknél és litániáknál, Krisztus szent teste, az Eucharisztia iránt oly áhitatot és imádást tanúsít, mintha az utolsó vacsorán volna jelen, vagy aminő áhitatot ő maga, az áldozópap, az ő első szentmiséjénél tanúsított Krisztus szent teste iránt.

Ezért van úgy az áldozópapra, mint a kat. hívekre nézve olyan nagy jelentősége annak, ha egy pap első szentmiséjének 25.-ik évfordulóját (ezüstmise), vagy 50.-ik évfordulóját (aranymise) megéri és ha ezeket a szentmiséket a régi áhitattal és Jézus-szeretettel mutathatja be az Úrnak.

Imádjuk és áldjuk ezért kedves testvéreim, az Isteni Gondviselést, hogy Jézus Krisztusnak, az örök Főpapnak, tisztét az Egyházban állandósította és a kat. Egyház papjait az örök papi méltóság viselőivé, a szentmiseáldozat bemutatóivá és szentségeinek kiszolgáltatóivá tette és hogy 19 évszázadon át gondoskodott arról, hogy ez a papság az ő szent papi és áldozópapi tevékenységével az Egyház híveinek, a béke idejében és keresztény üldözések éveiben is, állandóan rendelkezésére álljon, éshogy dacára a test, a világ és a sátán minden áskálódásainak, Isten az ő papjaiban a papi hivatáshoz való hűséget, az önmegtagadó, tiszta és erkölcsileg tökéletes életet megalapozta és mindig fenntartotta a hívek épülésére és lelki hasznára Isten és a kat. Egyház díszére és dicsőségére.

* * *

A szentmiseáldozatnak és az áldozópapi életnek hitbeli alapjaira vonatkozólag most előrebocsátott fejtegetéseim után, örömmel közlöm a pécsi egyházmegye T. Papságával és híveivel azt, hogy Virág Ferenc pécsi Megyés Püspök Úr, szeretett Főpásztorunk, 1942. július 3.-án fogja aranymiséjét az Úrnak bemutatni.

Megyés Püspök Urunk Ő Nagyméltósága, a Székeskáptalan érdeklődése kapcsán, ismételten kijelentette és kikötötte azt, hogy a mai komoly országos és világ-válságra való tekintettel, ő aranymiséjét csendes visszavonultságban kívánja megtartani és e napnak külső, nyilvános ünneplését nem hajlandó megengedni és aranymiséje alkalmából tisztelgő küldöttségeket sem fog fogadni, hanem e napra papságának és híveinek csakis imáikban való megemlékezését kéri.

Megyés Püspök Urunk ezen elhatározását és kívánságát a pécsi egyházmegye Papsága és hívei mélységes tisztelettel és engedelmes készséggel veszik tudomásul és ígérik, hogy f. é. július 3.-án csupán csendes áhítattal és imádsággal fognak szeretett Főpásztoruk aranymiséjéről megemlékezni és Főpásztorukért imáikat, szentmiséiket, szentáldozásaikat, jócselekedeteiket és önmegtagadási gyakorlataikat *egy láthatatlan csokorként* felajánlani, azzal az Úr Jézushoz, az újszövetség Örök Főpapjához, intézett kéréssel, hogy az Úr Jézus, aki 50 éven át kegyelmeinek bőségével árasztotta el Megyés Püspökünk lelkét és áldozópapi, lelkipásztori és püspöki tevékenységét, még hosszú éveken át adja meg továbbra is segítő kegyelmeit Megyés Püspökünknek a pécsi egyházmegye, a papság és a hívek, szentszándékú és bölcs vezetéséhez és az ő mindig Isten dicsőségét és a lelkek üdvét célzó, eredményes főpásztori munkásságához és kormányzásához.

Pécs, 1942. június 15.

Dr. Hanuy Ferenc

pápai protonotarius,
pécsi püspöki helynök.

1942.

IX.

2392

1942

Az isteni Gondviselés kimondhatatlan jósága a földi élet súlyos keresztjeinek viselésében igen sokszor tiszta, szent örömök kegyelmeivel is segítségünkre siet. Ilyen megszentelt örömet jelentett számomra a közelmúlt napok meghitt, bensőséges ünnepe, amikor hálatelt szívvel borulhattam le a minden jónak Adományozója előtt, hogy érdemetlenségem tudatában köszönetet mondjak Neki 50 papi esztendő megszámlálhatatlan drága kegyelmi ajándékáért. Nagyban fokozta ezt az örömet Szentséges Atyánk kitüntető szeretete, amely olyan nem várt, feltűnő formában nyilatkozott meg szerény szolgája iránt, nemkülönben hazánk legösibb és legkiválóbb tudományos intézetének, a Kir. Magyar Pázmány Péter Tudományegyetemnek jóleső elismerése, amelyre nem érzem magamat méltónak. De mindezek mellett örömet igazán teljessé az őszinte tiszteletnek és odaadó szeretetnek azok a csodálatos és találékonyságban bővelkedő megnyilatkozásai tettek, amelyekkel ti, Tisztelendő Testvéreim és Kedves Híveim az elmúlt napokban elhalmozni szívesek voltatok.

A Főpásztor
köszönete.

Mindnyájan tudjátok, hogy nem kerestem az ünnepeltetést, sőt mindent elkövettem, hogy ilyenek a mai komoly időkben ne rendeztessenek. Ha a történetekről most mégis megemlékezem, ezt azért teszem, mert úgy érzem, hogy azok elsősorban nem az én igénytelen személyemnek szólnak, hanem dicső, hön szeretett pécsi egyházmegyénk főpásztorának, másrészt pedig kötelességemnek tartom szívem egész melegével köszönetet mondani mindnyájatoknak a felém áradó szeretetmegnyilvánulásokért: a papság nagylelkű pénzadományáért, a lekipásztorok és hívek buzgó imájáért és a számtalan gyönyörűséges lelkicsokorért. Aranymisém mementójába mindnyájatokat belefoglaltam és szíves jókívánataitokért viszonzásul arra kérem a jó mennyei Atyát, hogy áldjon meg benneteket minden testi és lelki jóval és részesítsen benneteket sok-sok örömkegyelemben, hogy a mindennapi élet egyre súlyosbodó terhét erős lélekkel viselhessük. Áldja meg hősieken küzdő katonáinkat, itthon maradt szeretteiket, áldja meg a családokat és drága magyar hazánkat.

Szentséges Atyánknak kegyes felhatalmazása alapján Szent István király ünnepén gyönyörű székesegyházunkban mondandó szentmisém alkalmával erre a szándékre kívánom apostoli áldásban részesíteni szeretett egyházmegyém híveit. Életemnek még hátralevő napjait pedig, — amíg a jó Isten végtelen jósága engedi — arra akarom felhasználni, hogy gyenge erőimtől telhetőleg még fokozottabban munkálkodjam kedves híveim lelki javára, ősi egyházmegyénk, szent Egyházunk és édes hazánk boldogulására.

2393

1942

Ordo
Visitationis
Canon. et S.
Confirmationis.

Deo adiuvante Visitationem Canonicam tempore autumnali in districtibus Baranyavárensi et Dárdaensi sequenti ordine institutam sacramentumque s. Confirmationis distribuam.

Die	8. Septembris	Pélmonostor	Die	17. Septembris	Vörösmart
„	9.	„ Baranyavár	„	18.	„ Hercegszöllös
„	10.	„ Baranyabán	„	19.	„ Bellye
„	11.	„ Baranyakisfalud	„	20.	„ Dárda
„	12.	„ Főherceglak	„	21.	„ Laskafalu
„	13.	„ Dályok	„	22.	„ Kácsfalu
„	14.	„ Izsép	„	23.	„ Baranyaszentistván
„	15.	„ Darázs	„	24.	„ Lőcs
„	16.	„ Kiskőszeg	„	25.	„ Petárda.

2394

1942

Facultas
dispensandi
in tribus
promulgationibus.

Omnibus parochis paroeciarumque administratoribus pro tempore belli hisce facultatem tribuo, ut fideles suos *servitio militari applicatos* in casu urgentiori, quoties matrimonium nequeat differri usque dum dispensatio ab Ordinariatu obtineatur, nec obstet aliquod impedimentum matrimoniale, in tribus promulgationibus ante matrimonium contrahendum praescriptis, dispensare valeant.

De dispensatione tamen hoc modo concessa in singulis casibus referre debent ad Ordinariatum et in libro matrimoniorum dispensatio huiusmodi cum numero suprascripto inscribenda est.

2395

1942

Novi alumni
Seminarii.

In concursu die 1. Julii a. c. habito sequentes admissi sunt in Seminarium Nostrum alumni: Georgius Hell, Franciscus Könczöl et Ladislaus Rozs pro I-o. a. Theol.; pro VI. cl. gymn.: Emericus Szegedi; pro V. cl. gymn.: Josephus Imhof, Eugenius Marosy et Colomannus Strasser.

Exitus concursus — uti videtur — miserabilis est. Quod quidem imprimis sensui generali huius temporis materialistico, qui nullos fines spirituales, et praesertim supernaturales cognoscere et agnoscere vult, attribuendus est. Mature tamen perpensis periculis, quae ex hac sentiendi et agendi ratione oriunda videntur, omnes pastores animarum ac speciatim eos, qui institutis pro iuventute catholica educanda praesunt, graviter moneo atque urgens oro, ut omne possibile faciant ad vocationes sacerdotales fovendas, efficaciter promovendasque.

2396

1942

Examina
synodalia et
neosacerdotum.

Statutis Synodalibus (§. 23.) conformiter examina synodalia anno currenti diebus 9. et 10., examina vero neopresbyterorum diebus 11. et 12. Septembris in aedibus Seminarii iuxta ordinem praescriptum servabuntur. Omnes igitur ad examina dicta obligatos hisce provoco, ut semet Officio dioecesano tempestive insinuent adnotando an ex materia integra, an vero ex parte, prout ad normam §. 23. e) Stat. Synod. concessum est, examen synodale subire velint.

2397

1942

Ad propositum Commissionis rebus pensionis instituendis praefectae de rudedonatione sacerdotum inde a 1. Julii a. c., quae sequuntur, disposita sunt:

Pensio.

1. Inter sacerdotes pensionatos ordinarios susceptus est *Desiderius Szabó* v-a-diaconus em., parochus Magyarhertelendensis.

2. Pensione extraordinaria — usque dum inter rudedonatos ordinarios suscipi poterit — provisos est *Joannes Alagics* administrator Vörösmartensis.

2398

1942

Beneficium paroeciale *Magyarhertelend* per rudedonationem proprii pastoris vacans redditum patronatuique Seminarii Quinque-Ecclesiensis obnoxium, praesentibus concursui publico usque ad 20. Augusti a. c. duraturo exponitur. Sacerdotes dioecesani secus idonei et in examine synodali approbati dictam paroeciam assequi cupientes, hisce provocantur, ut recursus suos intra praefatum terminum mihi exhibeant.

Concursus
pro paroecia
Magyarher-
telend.

2399

1942

In praemium meritorum condecorati sunt: *Joannes Tihanyi* camerarius Suae S., parochus Mohácsensis in civ. int. titulo abbatiae B. Mariae V. de Iván, *Josephus Bauer* cons. consist. hon., parochus Bonyhádensis titulo abbatiae B. Mariae V. de Czikádor seu Szék, *Adalbertus Magyar* camerarius Suae S., v-a-diaconus, parochus Dombóvárensensis titulo praepositurae S. Benedicti de Sümegh. Consiliarii episcopales facti sunt: *Ladislaus Kocsis* parochus Ujdombóvárensensis et *Stephanus Magyar* studiorum praefectus et vicedirector Collegii S. Emerici in Budapest.

Personalia.

Novi parochi nominati et investiti sunt: *Aemilius Tóth* cooperador Quinque-Ecclesiensis S. August. in Nagybicsérd et *Josephus Franz* parochus Lapáncsaensis in Nemetmárok. Administratores paroeciarum constituti sunt: *Ernestus Belázy* e Tengőd in Vörösmart, *Georgius Kozáry* in Tengőd, *Carolus Himesi* cooperador Quinque-Ecclesiensis Cathedr. in Lapáncsa, *Casparus Czár* catecheta Quinque-Ecclesiensis in Magyarhertelend. Administratores in munere cooperadoris missi sunt: *Ludovicus Simon* e Nagybicsérd ad Szabad-szentkirály, *Franciscus Handler* e Nemetmárok ad Kurd. *Franciscus Waszner* administrator Nagyvejkeensis translatus est in munere commissarii eppalis ad Kácsfalu. *Georgius Solymár* nominatus est professor religionis in lyceo et instituto pro ludimagistr. eppali Quinque-Eccl. *Stephanus Vida* vicarius Bükködsensis translatus est cooperador ad Mohács civ. int., in cuius locum vicarius in spiritualibus missus est *Stephanus Somorjai* cooperador Himesházaensis ad Bükkösd.

Cooperatores translati sunt: *Dr. Joannes Vesztergombi* e Mohács Quinque-Ecclesias ad S. August., *Julius Kiszler* e Palotabozsok ad Mágocs, *Martinus Kresz* e Kurd ad Palotabozsok, *Ernestus Csértán* e Mecsekalja ad Mecsekszabolcs, *Alexander Fényi* e Mecsekszabolcs ad Mecsekalja, *Emericus Sudár* e Püspökbogád ad Kocsola, *Carolus Tuman* e Kocsola ad Püspökbogád,

Michael Bosnyák e Görcsöny ad Baranyabán, *Stephanus Kőszegi* ex Szakcs ad Görcsöny, *Joannes Bárka* e Nak ad Mozsgó.

Neomystae missi sunt: *Joannes Buszlauer* ad Himesháza, *Georgius Ferkov* ad Olasz, *Dr. Franciscus Galambos* ad Högyész, *Georgius Megyesi* ad Szakcs, *Ladislaus Szalay* ad Abaliget.

2400

1942

Új mise és officium.

A római Szentszék attól a gondolattól vezéreltetve, hogy a jelen súlyos körülmények között az Egyházat fenyegető veszedelmek elhárítására minél hathatósabban és közvetlenebbül kérhessük a szent pápák mennyei közbenjárását, *Commune Unius aut Plurium Summorum Pontificum* címen új mise- és officium formulát adott ki, mely úgy a misekönyvbe, mint a breviáriumba a *Commune Sanctorum* részben közvetlenül a *Commune Evangelistarum* után illesztendő be. Ennek következtében a Directoriumban több változás lesz szükséges. A változásokat a folyó év hátralévő részére külön lenyomatban kellő példányszámban mindenüvé jelen körlevelemhez csatolva megküldöm és elrendelem, hogy azokat szétvágva a Directorium megfelelő helyére beilleszék. A jövő évtől kezdve az új misék és officiumok a Directoriumban már rendesen jelezve lesznek.

Ugyancsak jelen körlevelemhez csatolva mindenüvé küldök kellő számú mise- és officium-formulát, melyeknek árát az őszi korona alkalmával a kerületi esperesek tartoznak beszédni és az Alapítványi Hivatalhoz a szokásos módon beküldeni. Úgy a mise-, mint az officium-formula ára darabonként 20 fillér. Az előbbi a templompénztárakat, az utóbbi a pap-ságot terheli.

2401

1942

Szent István
nyolcada
alatti officium
pótlása.

Mivel Szent István király ünnepének nyolcada alatt augusztus 26-ára előírt officium III. nocturnusának lectioi igen sok breviáriumban nincsenek meg, azokat külön kinyomattam. 20 filléres levélbélyeg előzetes beküldése ellenében kapható a székesegyházi sekrestyeigazgatónál.

2402

1942

Leánylevente
foglalkoztatás.

Tudomásul és mihez tartás végett közlöm a leánylevente foglalkoztatásról szóló következő rendeletet.

„82.534/eln. 40. 0—1941. — Leventeegyesületek női szakosztályainak tiltott foglalkoztatása. Honvédelmi minisztérium.

A leventeegyesületek női szakosztályainak megalakítását elrendelő 81.987/eln. 40.—1941. sz. rendeletem határozottan kimondja, hogy a női szakosztályokat csak önként jelentkező leányokból kell megalakítani. — (Lásd Hvt. U. 6. §.)

Ennek ellenére egyes helyeken állítólag mégis az összes leányokat — még tanintézetek kötelékébe tartozókat is — szinte belekényszerítették a női szakosztályokba s ezzel máris ellenszenvet keltettek a jövőben törvény alapján megszervezendő női leventeintézmény iránt.

Egyes helyeken pedig állítólag a női szakosztályok motorkerékpáros, tűzoltó, puskás stb. katonai előképzéssel foglalkoztatják a leányokat, annak ellenére, hogy az idézett rendelet szerint „Katonai gyakorlat végzése tilos.”

Előfordult állítólag az is, hogy a női szakosztályt nem nők, hanem férfiak vezetik s így nincs biztosítva azoknak — a női lelkiéletnek megfelelő — sajátos céloknak megvalósítása, amelyeket a női szakosztályok részére kitűztem. A fenti visszasságok megszüntetésére általánosságban elrendelem, hogy további intézkedésemig a női szakosztályok ideiglenesen szüntessék be működésüket. A szünetelés ideje alatt gondoskodni kell arról, hogy a női szakosztályok vezetését elsősorban a bevált és jelenleg is működő női szervezetek, egyesületek tevékenységében résztvevő hölgyek vegyék át, illetőleg a vezetésre fölkéressenek. Ilyenek hiányában gondoskodni kell arról, hogy a női szakosztályok vezetését megfelelő társadalmi állású és kellő — elsősorban pedagógiai — képzettségű hölgyek vállalják el (jegyzők, prot. lelkészek, tanárok, tanítók, orvosok stb. feleségei, tanárnők, tanítónők, írónők, stb.)

Nyomatékosan felhívom a figyelmet, hogy a leánytagok jelentkezése kizárólag önkéntes lehet és a levante szakosztályokba való belépésre irányuló befolyásolásnak még a látszatát is kerülni kell. Tanintézetekben leányleventecsapatokat felvenni tilos.

Budapest, 1941 november 18. A miniszter helyett: *vitéz Bély Alajos.*“

2403

1942

A felnőttek keresztelése és az akatolikusoknak az Egyházba való visszatérése alkalmából leteendő hitvallás szövegét a római Szentszék megrövidítette. Felhívom az összes plébániavezetőket, hogy a megrövidített hitvallás új szövegét a templom számára szerezzék be és erősítsék bele a Rituale-ba. A hitvallás szövege magyar és német nyelven kapható Buzárovits G. nyomdájában Esztergomban.

A hitvallás új szövege.

2404

1942

Az Országos Magyar Gyermekvédő Egyesület több rendbéli miniszteri jóváhagyással engedélyt nyert arra, hogy bajbajutott tagjait segítse oly módon, hogy 3—18 éves koru gyermekeik iskolai és iskolán kívüli foglalkoztatása közben történt balesetekor készpénz segélyben részesíti. A segély mértéke: 3 héten át heti 20 P-ig terjedő gyógykezeltetési, megrokkulás esetén 2500 P-ig terjedő rokkantsági, rokkant gyermeknél 18 éves korig neveltetési, elhalálozás esetén 250 P temetési segély. A segély kiutalása a gyermekeként évi 1 P tagsági díj terhére történik.

Országos Magyar Gyermekvédő Egyesület ajánlása.

Minthogy ez a mozgalom úgy a szülők, mint a gyermekek javát egyaránt szolgálja, és tudomásom szerint az egyesület egyházmegyém területén mostanában kezdi meg annak megszervezését, szívesen ajánlom a Tiszt. Papság és az iskolai intézőkörök figyelmébe.

2405

1942

Szent olajok
ára.

A folyó évben kiosztott szent olajok plébániánként 3 P-be kerülnek. Ez az összeg a plébániatemplomok pénztárainak terhére az idei évben kivételesen az őszi korona alkalmával fizetendő és a kerületi eszerek útján küldendő be.

2406

1942

Irodalmi mű
ajánlása.

Az A. C. Budapesti Központi Csoportbizottsága Strecke Ernő hittanár szerkesztésében könyvalakban kiadta az „*Ut, Igazság, Élet*” címen f. é. febr. 6—17-ig tartott szónok-konferencia előadásait. A könyv szentgyakorlatos és világnézeti előadások számára több kitűnő egyházi férfiú előadását tartalmazza. Különös értéke, hogy minden előadás után a megfelelő magyar szakirodalmat közli. Ára 2 P. Megrendelhető az A. C. bp. Közp. Csoportbizottságánál. Budapest, IV., Ferenciek-tere 7. III. lépcső II. em. (Csekkszám: 29.172).

2407

1942

Anyakönyvi
adatok
keresése.

Hozzá tartozók keresik.

Vizer Borbálának, V. János tanító és Schusztér Mária leányának a keresztlevelet az 1850-60. évekből. Megtaláló 100 P jutalomban részesül.

Bahyula Pálnak és az ő nejének, Horváth Máriának a halotti, kereszteleési és esketési levelét. Gyermeüknek 1858-ban történt születésekor Kis-Dádon laktak. Az elhalálozás ideje 1858 és 1880 között van.

Gungl (Kunhl) Erzsébet keresztlevelet, aki született 1840-1850 között valószínűleg Pécs környékén.

Gódi Ferenc, aki 1822-ben Nagypallon született és Szommer Mária, aki 1820-23. körül ismeretlen helyen született, a házasságlevelét az 1835-50 körüli évekből.

Schieffrich (Siebrig, Sivrick) Katalin keresztlevelet az 1833-1836. közötti évekből, édesanyja neve Nassinger Magdolna esetleg ezen a néven.

Nemes Zombory Imre és Gyimóthy (Takács) Ilona házasságlevelét 1754 előttről, továbbá Gyimóthy (Takács) Ilona keresztlevelet 1738 előttről. A megtaláló mindkét esetben 20 P jutalmat kap.

Rácz Johannának keresztlevelet, aki kb. 1850-1854 körüli években született.

Szekevits Anna (gyepesi) és Székely Lajos (keresztnev nem biztos) házasságlevelét az 1842-1860. évek közötti időben.

Veczkó (Vetzkó) Alajos (szül. 1800—1810) és Farkas Rozália (szül. 1805—1820) keresztlevelet, vagy házasságlevelét.

Aki valamelyik adatot megtalálja, mielőbb jelentse a Püspöki Irodának.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 10. Julii a 1942.

† FRANCISCUS m. p.
episcopus.

A kiadásért felelős: Dr. Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R.T. Pécs.

A nyomdáért felelős: Mészáros József igazgató

1942.

X.

3099

1942

Venerabili Fratri

FRANCISCO VIRÁG

Episcopo Quinque-Ecclesiarum

Nostro Solio Adstanti

PIUS PP. XII

Venerabilis Frater, salutem et Apostolicam Benedictionem.

Tibi dena ab inito sacerdotio lustra cum clero populoque tuo fauste celebranti haud profecto sivimus Nostrae deesse gratulationis officia. Minime enimvero Nos fugit, te, hoc diuturno temporis intervallo, ac praecipue ex quo episcopale munus suscepisti, de Ecclesia Dei proximorumque utilitate bene esse meritum. Quapropter commodam nacti ex tua faustitate opportunitatem, ut peculiare benevolentiae Nostrae praeberemus documentum, temetipsum inter Episcopos Nostro Solio adstantes recensere volumus. Nunc autem per hanc epistolam de sacro ministerio ac pastoralis munere diu utiliterque gesto aperte libenterque gratulamur, simulque a Deo efflagitamus, ut caelestibus donis solaciisque te augeat comulatus et commissi gregis utilitati quam diutissime incolumem tueatur. Cuius quidem superni auxilii nuntia et conciliatrix peculiarisque Nostrae dilectionis testis sit Apostolica Benedictio, quam tibi, Venerabilis Frater, universo clero et populo tuae vigilantiae demandato amantissime in Domino impertimus.

Gratiosissimus
chyrographus
Ssmi Patris
ad Praesulem.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, die III mensis Iulii, anno MDCCCCXXXII, Pontificatus Nostri quarto.

Pius pp. XII.

3100

1942

Diebus 9. et 10. Septembris a. c. examina synodalia subierant et approbati sunt: Carolus Bátor, Adamus Békés, Ernestus Csértán, Adamus Hoffmann, Desiderius Horváth, Josephus Káptalan, Josephus Kitlinger, Ignatius Lehr, Joannes Pohly, Georgius Sarlós et Stephanus Somorjai. Praemium Král-ianum Joanni Pohly adiudicatum est.

Examina
synodalia.

3101

1942

Incardinatio.

Stephanus Dér sacerdos dioecesis Bosniensis seu Diacovensis et Sir-
miensis, natus in Csantavér die 11. Decembris a. 1914., presbyter ordinatus
Diacovae die 26. Januarii a. 1941., nunc munere fungens subsidiarii in
Egerág, in dioecesi nostra Quinque-Ecclesiensi in perpetuum et absolute
incardinatus est.

3102

1942

Obitus
Emerici
Hauser et
Julii Harray.

Inopinatus decessus duorum sacerdotum egregiorum, qui firma adhuc
aetate florescentes, at gravi infirmitate confracti, sacramentis tamen mori-
bundorum pie recreati Budapestini, ubi sanitatem restituendam quaesierant,
aliquot intra dies geminatum luctum cordibus nostris intulit.

Die 19. Augusti a. c. permulta patienter perpessus mundana reliquit
dr. Emericus Hauser v-a-diaconus hon., parochus Bátorékensis anno aetatis
suae 52-o, sacerdotii vero 29-o. Anno 1913. presbyter ordinatus diversis in
locis cooperatorem egit, ubique rara ingenii facultate insignique mentis
acumine praefulgens. Anno 1926, capellanus et simul catecheta constitutus
est in Komló, ubi brevi tempore dilectissimus pastor operariorum evasit.
Anno 1936. nominatus est parochus in Bátorék, quam paroeciam usque
ad ultimum vitae diem zelo constanti caritateque Dei et proximi exemplari
gubernavit. Insuper omni tempore assidue adlaborabat rei missionum popu-
larium, cuius operarius insignissimus habitus est.

Die 21. eiusdem mensis Augusti post vitam sacerdotalem per
decennium exemplarem peractam Creatori animam candidam reddidit *dr.*
Julius Harray professor relig. gymnasii Dombóvárens. Anno 1909. natus
et 1932. sacerdos initiatus per quinque annos munere cooperatoris funge-
batur in Kurd, mox anno 1937. professor constitutus est religionis in
gymnasio Dombóvárensi. Propter suavitatem benignitatemque animi omnibus,
qui eum noverant, erat dilectissimus.

Animas denatorum confratrum piis omnium precibus triumque
Sacrorum praescriptorum suffragiis enixe commendo.

3103

1942

Personalia.

Dr. Franciscus Hanuy protonotarius apost., vicarius Noster generalis,
erga preces proprias relevatus est a munere prodirectoris studii theologici,
quod officium *dr. Stephano Sipos* abbati t., canonico commissum est, qui in-
simul erga preces proprias a munere rectoris Seminarii Nostri relevatus
est. *Dr. Georgius Hajós* canonicus hon., professor ss. theol. nominatus est
rector eiusdem Seminarii. *Dr. Adalbertus Grund* relevatus ab officio studio-
rum praefecti in Seminario, nominatus est professor ordinarius studiorum
biblicorum. *Dr. Franciscus Nagy* cooperatore expositus Nagydorogensis con-
stitutus est praefectus studiorum Seminarii et professor suppl. philosophiae.

Novi parochi nominati et investiti sunt: *Casparus Czár* administrator Magyarhertelendensis ibidem et *dr. Vendelinus Reining* administrator Püspökszentlászlóensis ibidem. *Georgius Sarlós* cooperator Nemetbólyensis nominatus est administrator in Nagyvejke, *Ladislaus Budavári* et *Paulus Hérincs* cooperatores Bátaszékenses vero ad interim ibidem. *Desiderius Horváth* catecheta Quinque-Ecclesiensis apud scholas elem. in eadem qualitate translatus est ad scholas iuvenum opif. industr. ibidem. *Joannes Pohly* cooperator Püspöklakensis factus est catecheta et praefectus stud. instituti Emerici Quinque-Eccl. *Michael Ferkov* cooperator Tevelensis missus est catecheta ad scholas elem. status in Pélmonostor et Baranyavár.

Cooperatores translati sunt: *Colomannus Kovács* e Tamási Quinque-Ecclesias ad Cathedr., *Colomannus Csordás* e Dunaföldvár ad Dombóvár, *Joannes Bárka* e Mozsgó ad Tamási, *Ludovicus Zentai* ex Ujpetre ad Dunaföldvár, *Joannes Békefi* e Fadd ad Ozora, *Stephanus Szirt* e Decs ad Fadd, *Adamus Békés* e Nagynyárád ad Nemetbóly, *Andreas Devényi* e Nemetkér ad Nagydorog.

Neomystae missi sunt: *Dr. Josephus Cserháti* ad Ujpetre, *Emericus Csányi* ad Decs, *Stephanus Dörnyei* ad Regöly, *Julius J. Horváth* ad Nagynyárád.

3104

1942

Beneficia paroecialia *Bátaszék* (patr. Academia R. Teresiana Vindobonensis) et *Nagyvejke* (liberae collationis episcopalis) per mortem seu translationem priorum pastorum vacantia reddita praesentibus concursui publico usque ad 31. Octobris a. c. duraturo exponuntur. Sacerdotes dioecesani, secus idonei et in examine synodali approbati, dictas paroecias obtinere anhelantes, velint suos recursus infra praefatum terminum Ordinariatui submittere. Recursus pro *Bátaszék* Excmo Domino Ministro Cultus et Publicae Instructionis inscribendi et tymbro legali providendi sunt.

Concursus
pro paroeciis
Bátaszék
et
Nagyvejke.

3105

1942

Az Apostoli Szentszék felhatalmazása alapján az élelmezési nehézségekre való tekintettel a jelen háboru tartamára — hamvazószerdát és nagy-pénteket kivéve — felmentem híveimet a böjt és hústilalom alól.

Böjt enyhítése a
háború a'att.

Búzdítom azonban a híveket, főkép a papságot és szerzeteseket, hogy gyakorolják az önmegtagadás és engesztelés különféle módjait; legyenek a betegek és szűkölködők támogatására; imádkozzanak a Szentatya szándékára és így iparkodjanak elnyerni azokat a nagy lelki értékeket, amelyeket a böjt és hústilalom megtartása szolgál.

3106

1942

A háború borzalmai napról-napra súlyosabb teherként nehezednek az emberiségre. Egyre hangosabb lesz az özvegyek sóhajtása, az árvák

Engesztelési.
vasárnap.

sírása és a földönfutókká lett tömegek jajkiáltása. S amikor a világ ilyen szörnyű gyötrelmekben vajúdik, könnyen elfeledkezünk arról, hogy minden földi bajnak és szorongatásnak végső oka a bűn, amellyel a mindenség legfőbb Urát nap-nap után olyan könnyelműen megbántjuk. Avagy nem szemünk láttára dagadt-e az elmúlt évtizedek alatt hatalmas, piszkos áradattá az a szerencsétlen sátáni erőlködés, amely egyes országokban az emberiség nagy tömegeit az Istentől való elfordulásba vitte és amely — legalább egyes emberek lelkének rejtekében — úgyszólván mindenütt jelentkezik és rombol? Az emberiség egy része célul tűzte maga elé, hogy a keresztény kinyilatkoztatás Istene nélkül kíván boldogulni. Ennek a „boldogulásnak” útját ma mérhetetlen szenvedés, rombadőlt kultúremlékek és füstölgő városok romjai jelzik. „A bűn pedig, ha végbevitetik, halált okoz.” (Jak. 1, 15.)

Igaz, voltak az emberiség történetében korszakok, amikor az Istentől való elpártolás talán még nagyobb méreteket öltött és a bűn még jobban elhatalmasodott, mint ma. De ugyanakkor mindig akadtak hősie, önfeláldozó lelkek is, akik készek voltak kemény vezeklésben és buzgó imában elégtételt nyújtani a megbántott isteni igazságosságnak, hogy megengeszteljék. A Szentírás és a történelem pedig számtalan példával bizonyítja, hogy az ilyen vezeklő bűnbánat és engesztelés az isteni Üdvözítő megváltói érdemeihez kapcsolódva kedves az Isten előtt. Igen sokszor bocsátott meg a bűnbe süllyedt népeknek egyes kiváló lelkek esdekő és engesztelő imájára. A mi nemzedékünknek is csak akkor lehet reménye a mai nehéz idők szenvedéseitől való szabadulásra, ha az Istent szerető buzgó lelkek minél nagyobb számban igyekeznek önként vállalt vezekléssel és bensőséges imával engesztelést nyújtani és elégtételt szolgáltatni az emberiség bűneiért. Ezért az ilyen irányú országos mozgalomba bekapcsolódva jelen soraimmal a következőket rendelem:

1. Folyó évi október 11-én, a Magyarok Nagyasszonya ünnepét követő vasárnapot mindenütt az engesztelés nagy gondolatának szenteljük.
2. A lelkipásztorok jó előre figyelmeztessék a hiveket az engesztelési vasárnapra és buzdítsák őket, hogy ezen a napon minden templomban tömegesen járuljanak a szentségekhez.
3. A vasárnapot megelőző szombatot a Szűz Anya tiszteletére vállalt önkéntes (tehát nem bűn terhe alatt kötelező) böjttel szenteljük meg.
4. Az engesztelés vasárnapján minden szentbeszéd annak céljáról és eszközeiről szóljon megfelelő buzdítással.
5. Délután minden templomban és kápolnában a szentolvasó-ajtatossággal kapcsolatban szent óra tartandó elmélkedéssel, bűnbánati és engesztelő imákkal és énekekkel.
6. Mindezen áhitat-gyakorlatainkat ajánljuk fel az emberiség megtéréséért, szeretett hazánk boldogulásáért, hős katonáinkért, a háború áldozataiért és a világ békéjének mielőbbi helyreállításáért.

3107

1942

Miként az Actio Catholica országos elnöksége már minden plébániával közölte, a XXX. Országos Katolikus Nagygyűlés folyó évi október hó 2-7. napjain lesz Budapesten. A magyar katolikusok ezévi seregszemléjének különös jelentőséget ad az a tény, hogy az Actio Catholica jövő évi országos programjának megfelelően „Családmentés- nemzetmentés“ vezető-gondolattal teljes erejével ezen nemzetfenntartó cél szolgálatába áll. Épen ezért joggal elvárhatjuk, hogy a nagygyűlésen az egész ország katolikus társadalmának minden rétege részt vegyen. Ezúton is felhívom tehát a lelkipásztorkodó papságot, hogy a szószékről, de minden egyéb lehető módon is, buzdítsák a híveket a tömeges részvételre, ebben lehetőség szerint maguk is járjanak elől jó példával s a szükséges felvilágosítást mindenkinek készségesen adják meg.

XXX. Országos Kat. Nagygyűlés

Egyben elrendelem, hogy a nagygyűlést megelőző nap estéjén, október 1-én 6 óra 30 perctől 7 óráig minden templomban harangzúgás hirdesse a nagyjelentőségű eseményt.

3108

1942

A komlói kőszénbánya alkalmazottainak és bányamunkásainak fokozottabb lelki gondozása céljából a Római Szentszéknek különleges felhatalmazása alapján Komlón önálló u. n. személyi bányalelkészséget szerveztem. Az új lelkészségnek nincs szorosan vett területi elhatárolása, hanem csak azok a bányaal alkalmazottak és bányamunkások, valamint ezek családtagjai tartoznak hozzá, akik az alapító okmányban tüzetesen fel vannak sorolva és az eddigi komlói egyházközség területén laknak. Maga Komló község egész területe az ott lakó többi róm. kat. hivel együtt továbbra is a mecsekjányosi plébánia leányegyházközsége marad. A bányalelkészség szervezését a m. kir. Állami Kőszénbányászat nagylelkűsége és áldozatkészsége tette lehetővé, amely a bányatelepen gyönyörű templomot épített és annak, valamint a lelkészségnek fenntartását jórészt magára vállalta.

Önálló személyi lelkészség Komlón.

Az új önálló lelkészség első adminisztrátorává *Oszkay Lajos* eddigi komlói hitoktatót neveztem ki.

3109

1942

Tudomásulvétel és mihez tartás céljából egész terjedelmében közlöm a m. kir. honvédelmi miniszter úrnak folyó évi augusztus 24-én 124.818/eln. 40. o. 1942. szám alatt megküldött rendelkezését.

„Tudomásomra jutott, hogy egyes katolikus lelkészek, a fennálló egyházi rendelkezések ellenére, jelentkeztek vagy résztvettek levante-parancsnokképző tanfolyamon anélkül, hogy erre illetékes egyházi főhatóságuktól engedélyt kértek volna.

E szabálytalan eljárás megszüntetése végett elrendeltem, hogy a jövőben csak azoknak a lelkészeknek és lelkészjelölteknek a jelentkezését

Lelkészek levante-parancsnokképző tanfolyamon való részvételéhez egyházi hatósági engedély szükséges.

szabad elfogadni és őket leventeparancsnokképző tanfolyamra behívni, akik egyházmegyei főhatóságuknak erre vonatkozó engedélyét felmutatják.

Erre vonatkozólag az Egyházmegyei Főhatóságokat egyidejűleg megkerestem. A miniszter helyett: *vitéz Bély Alajos* s. k.“

3110

1942

Schematismus adatai beküldendőek.

Felhívom Tiszt. Papságomat, hogy a kiadandó egyházmegyei névtár részére a szükséges adatokat mielőbb terjessze be a szokásos módon: a lelkészkezdő papság a ker. esperesek útján, a nem lelkészkezdők közvetlenül a Püspöki Irodához.

Az adatokat *a mellékelt űrlapokon* a régi schematismus alapján kell elkészíteni. Amennyiben egyik vagy másik kérdésre adandó válasz az űrlap megfelelő helyére el nem férne, az illető válasz külön mellékletre írandó. Ezt a tényt az űrlapon jelezni kell. Minden plébániavezető tartsa lelkiismeretes kötelességének, hogy különösen a statisztikai adatoknak minden részletre kiterjedően utána nézzen. Az egyes plébániák területén működő szerzetesek és szerzetesnők jelenlegi pontos névsorát is mellékelni kell, továbbá egy kimutatást a plébánia kebelében létesült összes hitbuzgalmi egyesületekről, mindegyiknél külön megjelölve az alapítási évet és a tagok jelenlegi számát.

A plébániák beküldött adatait először a ker. esperesek vizsgálják felül és csak akkor terjesszék fel az Egyházmegyei Hatósághoz, ha azok már teljesen megfelelőeknek látszanak.

3111

1942

Papi lelkigyakorlatok.

Az idei szünidő folyamán tartott első közös lelkigyakorlaton velem együtt résztvettek: Bárd Ferenc, Bencze László dr., Békés Ádám, Bujdosó Tibor, Cselenkó János, Cserti István, Cséry Dezső, Erdélyi Gyula dr., Fájth Jenő, Fényes Antal, Fridrik Géza, Frost Péter, Fröschl Gáspár, Gálos László dr., Gebauer Miklós dr., Geosits Lajos, Gere Gábor dr., Halász Gyula, Hantos Béla, Hábel Vince, Horváth Károly, Iselstöger Lajos, Iványi János dr., Kápolnay Zsigmond dr., Keleti Kálmán, Kiss Lajos, Kocsis László, Kőszegi István, Lányi Emil, Magyar István, Mayerhof Péter, Nagy István, Nunkovich Gábor, Pittesser Antal, Reisz Lajos, Scharfenberger János, Schlachter Ferenc, Sebestyén Ferenc, Sipos István dr., Szakály István dr., Szigethy Béla, Szolga István, Takács Mihály, Ujváry Géza, Vizi János, Weisenburger József, Weyer Mátyás.

A második lelkigyakorlat résztvevői: Albert János, Arányi Géza, Balogh Ferenc, Bátor Károly, Berta Antal, Békefi János, Bíró Lajos, Endrei István, Farkas József dr., Faust Antal, Gaál Sándor, Gratzl Gyula, Gyenis József, Hal Pál, Hanauska Viktor, Hanuy Ferenc dr., Hérincs Pál, Hirling

László, Hofman Károly, Horváth József, Kéthelyi József, Kiszler Gyula, Konradt János, Kopilovics József, vitéz Kun Lajos, Lajos Gyula, Lócsy István, Lukács István, Miklósi István, Perr Viktor, Redling János, Scheich János, Sebestyén Károly, Solti István, Solymár György, Sudár Dezső, Taksonyi József dr., Tandlmayer Lipót, Trinn János, Verhás Géza, Zentai Lajos.

3112

1942

A rákospalotai Szalézi Művek kiadásában vaskos munka jelent meg *Jézus evangéliuma és a Szentatyák* címen Dezső István összeállításában. A vasár- és ünnepnapi evangéliumszövegekhez a régi szentatyák és egyházi írók által írt magyarázatokat tartalmazza s így a szentbeszédek készítéséhez ki-merithetetlen kincsesbánya. Ára 7.50 P.

Irodalmi
művek
ajánlása.

A Korda Rt. két igen értékes ifjúsági szentbeszédsorozatot adott ki: az egyik Kenyeres Lajos, hittanár összeállításában *Szebb jövő* címen a férfi-ifjúságnak, illetve leventéknek szóló rövid szentbeszédeket tartalmaz, a másik pedig dr. Tóth Tibor tollából *Új életsíkon* címmel fiatal leányoknak szóló exhortatiokat. Mindkét mű a mai kor nyelvén a mai ifjúság gondolatvilágához alkalmazkodva adja az örök igazságokat s ezért nagyon jól használhatók. Az előbbinek ára 5 P, az utóbbié 6.50 P.

P. König Kelemen O. F. M. alapos és minden részletre kiterjedő munkát írt a különböző keresztény felekezeteknek az Egyházzal való egyesüléséről *A Keresztény egyházak egysége* címen. Arra a következtetésre jut, hogy ez a fontos kérdés ma igen időszerű. Kapható 4 P-ért a Ferences Rendháztól, Füleken. Ugyanez a szerző érdekes történelmi füzetében *Fülek vára* címen elmondja a nagynevezetességű vár történetét és bemutatja ma is látható emlékeit. Ugyanott rendelhető meg 50 fillérért.

Családvédelem címen hasznos tájékoztatót készített Wünscher Frigyes az A. C. orsz. szociális és karitativ szakosztályának vezetője az Országos Nép- és Családvédelmi Alap munkájáról. A kis füzet, amelyet minden plébánia megkapott, ismerteti a különféle juttatásokat és akciókat s gyakorlati útmutatást nyújt az azokba való bekapcsolódásról. A kis munka által megjelölt úton teljes felkészültséggel álljunk be a családvédelmi mozgalomba.

3113

1942

Hozzá tartozók keresik:

Englisch Pál és Tóth Katalin keresztlevelét, valamint az ő házasságlevelüket az 1805. körüli évekből. E. Pál gazdatiszt volt Alsónána környékén, egyik gyermekük is ott született 1830-ban.

Anyakönyvi
adatok
keresése.

Tomsics (Domsics) Györgynek, aki 1827-ben Pécsen született és Kraljevits (Királyevics) Máriának, aki 1833-ban Pécsen született, a házasságlevelét 1846-63. évekből.

Zrényi (Zrinyi) Józsefnek, aki 1781-ben Felsőiregen született és 1855-ben 55 évi házasság után ugyanott halt meg és Tulok Ilonának a házasságlevelét az 1800. körüli évekből, valamint Zrinyi Jánosnak, aki 1744-ben kötött házasságot Kőműves Zsuzsannával és 1794-ben 80 éves korában halt meg Felsőiregen, a keresztlevelét. Megtaláló okmányonként 10 P díjat kap.

Eizler (Eizner, Aigner) Évának, E. János, és Szabó Anna leányának, aki 1878-ban 19 éves korában mint nagyhársági származású Ibfán kötött házasságot Molnár Miklóssal, a keresztlevelét.

Kántor Józsefnek, aki állítólag Végh nevű földbirtokos birtokán volt számadó juhász és Grávics Erzsébetnek a házasságlevelét és mindkettőjük keresztlevelét. Gyermeük K. Pál 1823-ban született Kajdacson.

Kopsz (Gobsz) Rozália keresztlevelét az 1821-31 közötti évekből, valamint Kopsz (Gobsz) Rozália és König János házasságlevelét az 1845-1860 közötti évekből.

Schmidt Tamás és Schiebert Katalin házasságlevelét az 1844-74 közötti évekből; a vőlegény a püspöklaki plébániában született 1824-ben. Aki az adatokat megtalálja, mielőbb jelentse a Püspöki Irodának.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 12. Septembris a. 1942.

† FRANCISCUS m. p.
episcopus.

1942.

XI.

3795

1942

Emmi Patres Pontificiae Commissionis ad Codicis canones authentice interpretandos propositis in plenario coetu quae sequuntur dubiis, responderi mandarunt ut infra ad singula:

Responsa
ad proposita
dubia.

I — *De dispensationibus matrimonialibus.*

D. An vi canonis 81, conlati cum canone 1045, Ordinarius dispensare valeat ab impedimentis matrimonialibus intra fines eiusdem canonis 81, etsi nondum omnia parata sint ad nuptias.

R. Affirmative.

II — *De incardinatione religiosi saecularizati.*

D. Utrum verba canonis 641 § 2: Episcopus potest probationis tempus prorogare, intelligenda sint tantum de prorogatione expressa, an etiam de prorogatione tacita.

R. Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.

III — *De iure accusandi matrimonium.*

D. Utrum, secundum canonem 1971 § 1 n. 1 et responsum diei 17 iulii 1933 ad II, inhabilis ad accusandum matrimonium habendus sit tantum coniux, qui sive impedimenti sive nullitatis matrimonii causa fuit et directa et dolosa, an etiam coniux qui impedimenti vel nullitatis matrimonii causa exstitit vel indirecta vel doli expers.

R. Affirmative ad primam partem, negative ad secundam.

Datum Romae, e Civitate Vaticana, die 27 mensis Iulii, anno 1942.

M. Card. Massimi, Praeses. I. Bruno Secretarius.

3796

1942

Die 27. Octobris a. c. annum agens 78-um pie in Domino obdormivit Alexander v. Mándoky archidiaconus pensionatus castrensis, alterpraeses societatis MOVE. Anno 1892. presbyter ordinatus et anno 1918 e dioecesi Nagyvárad in nostram receptus, totam vitae activitatem curae animarum in servitio militari dedicavit. In omnibus muneribus eidem commissis parem pietatem erga Ecclesiam et patriam exemplarem praebuit, zeloque constanti complures honores sibi promeruit.

Obitus
Alexandri
v. Mándoky.

Animam denati confratris piis omnium precibus triumque Sacrorum praescriptorum suffragiis enixe commendo.

3797

1942

Personalia.

Dr. Nicolaus Gebauer abbas t., canonicus erga preces proprias relevatus est a munere praesidis commissionis Instituti pensionis sacerdotum dioec., quod officium *Ludovico Kiss* abbati t., canonico commissum est.

Novi parochi nominati et investiti sunt: *Josephus Botz* parochus Máriakéméndensis in Bátorfő et *Georgius Sarlós* administrator Nagyvejkensis ibidem. Administratores nominati sunt: *Alexander Nagy* cooperator Szászvárensis in Mánfa, *Josephus Kitlinger* administrator Mánfaensis in Tengelic, *Joannes Hammer* cooperator Máriakéméndensis ad interim ibidem. *Ladislau Szigethy* erga preces proprias relevatus est a munere parochi in Tengelic et missus est catecheta ad Paks. *Dr. Paulus Juhász* catecheta Paksensis factus est professor religionis apud gymnasium Dombóvárense. *Dr. Paulus Légár* cooperator Mohácsensis nominatus est curatus nosocomii et catecheta schol. civ. in Szigetvár.

Cooperatores translati sunt: *Josephus Kántalan* ex Ozora ad Mecsek-szabolcs, *Alexander Fényi* e Mecsekálja ad Ozora, *Ernestus Ollop* catecheta Szigetvárensis ad Mohács-insulam, *Sebastianus F. Elm* ex Olasz ad Némethőly, *Ladislau Lovas* sacerdos Congr. Miss. ad Szászvár, et *P. Joannes V. Oswald* Ord. Fr. Min. ad Fadd. *Stephanus Szirt* cooperator Faddensis sanitatis restituendae causa a servitio ad interim relevatus est.

3798

1942

Sacerdotes
decorati.

Dri Georgio Gasparich. v-a-diacono, parochi Némethiensis, canonico ecclesiae primatialis Antibarensis honorario iam prius nominato, facultatem attribui, ut titulo insigniisque canonicorum honorariorum fruere.

Ssmus Dominus Noster Pius Papa XII. precibus meis benigne annuens assumere dignatus est *drem Josephum Farkas* directorem cancellariae meae eppalis inter cubicularios suos intimos supra numerum, deinde *drem Julium Erdélyi* secretarium meum eppalem et *Antonium Uhl* curatum fidelium hungarici sermonis in Francogallia degentium inter capellanos suos secretos honorarios.

3799

1942

Concursus
pro paroecia
Máriakéménd.

Beneficium paroeciale *Máriakéménd*, per translationem proprii pastoris vacans redditum patronatuique Fundi R. Scientiarum Universitatis obnoxium, praesentibus concursui publico usque ad 1. Januarii a. 1943. duraturo exponitur. Sacerdotes dioecesanos dictam parochiam assequi cupientes — dummodo secus idonei et in examine synodali approbati sint — hisce provoco, ut recursus suos Excmo Domino Ministro Cultus et Publicae Instructionis inscribendos tymbroque legali providendos infra praefatum terminum curiae dioecesanae submittant.

3800

1942

Incardinatio.

Antonius Gáll sacerdos archidioecesis Bucarestiensis, natus in Józsefalva, die 7. Aprilis a. 1895., presbyter ordinatus in Lemberg die 31.

Augusti a. 1919., nunc administrator in Pálfa, in dioecesi nostra Quinque-Ecclesiensi in perpetuum et absolute incardinatus est.

3801

1942

Az Actio Catholica 1942—43. évi munkaterve „Családmentés-nemzetmentés“ jelszóval határozza meg legközelebbi nagyfontosságú feladatainkat. A részletes végrehajtási terveket és a szükséges segédeszközöket az országos elnökség minden plébániának eljuttatta. Tudom, hogy a programot nem lehet mindenütt százszázalékig végrehajtani, de fontosnak tartom, hogy abból legalább az alábbiakat végezzék el lelkiismeretesen minden plébánián: Terjesszék a családi közös imát, ajánlják a házassági évforduló közös szentáldozással történő megülését, rendezzék meg az engesztelő szentségimádást és a családok közös felajánlását, terjesszék az Actio Catholicától szerkesztett Családi Könyvet, tartsák meg mindenütt a keresztény házasság megismertetését célzó világnézeti előadásokat. Megkívánom azt is, hogy a karitász tevékenységet fokozzák, az öregek és tehetetlenek mellett a hadbavonultak hátramaradottainak érdekében dolgozzanak és az ONCsÁ-ban közreműködjenek. Folytassák tovább a vasárnapi szentmisehallgatásért, valamint a káromkodás ellen indított mozgalmat és kapcsolják a családvédelembe. Lehetőleg iparkodjanak a többi célkitűzést is felkarolni és megvalósítani. A legközelebbi tavaszi koronákra mindezek érdekében a következő tételt tűzöm ki: 1. a jegyesoktatás megbeszélése és 2. a család lelki életének elmélyítése. Az előadók részére megfelelő anyagot mellékelek minden esperesi hivatalnak.

Az Actio Catholica folyó évi programjának végrehajtása.

3802

1942

A világnézeti küzdelmek forgatagában igen fontos, hogy az ifjúság világnézeti nevelése mindenütt keresztény és nemzeti szellemben történjék. Erre a nevelésre a földműves ifjúságot illetően minden tekintetben legalkalmasabbnak bizonyultak a Kalot és Kalász egyesületek, melyek a falusi földműves ifjúságnak ma már az egész országra kiterjedő hatalmas mozgalmává fejlődtek. Nagy jelentőségüket a keresztény magyar jövő szemponyjából alig lehet elegendőképpen hangsúlyozni. Felhívom azért a lelkipásztorkodó papságot, hogy minden lehetőt kövessenek el ennek a két ifjúsági egyesületnek megszervezése és felvirágoztatása érdekében. Az érdeklődők forduljanak bővebb felvilágosításért dr. Patton János pécsi legényegyleti másodelnökhöz. (Megye-utca 20.)

Kalot és Kalász ajánlása.

3803

1942

Az A. C., évi munkájának egységes irányítása céljából és a helyi szervezetekben a végrehajtás megkönnyítésére minden plébániának megküldi nyomtatványait, s a háborús drágulás okozta súlyos teher viseléséhez plébániánként nem kötelezően, hanem önkéntes adományként *legalább 6 pengő hozzájárulást kér*, de azt tapasztalja, hogy — bár a beszédvázlatok és egyéb segítő anyagok megküldésével jelentősen megkönnyíti a plébániák A. C. munkáját —

Hozzájárulás az Actio Catholica nyomtatványainak költségéhez.

a nyomtatványok ellenében kért önkéntes felajánlások csekély eredményt hoznak. Ezért felhívom a plébániák vezetőit, hogy a minimális adományként megjelölt 6 pengőt *lehetőleg mindenki fizesse meg.*

3804

1942

A honvédeknek imakönyvvvel, rózsafüzérrel stb. való ellátása.

Az Actio Catholica országos sajtószakosztálya mozgalmat indított a harctéren küzdő, a frontmögötti részen szolgáló és kórházakban ápolat sebesült katolikus honvédeink lelki szükségletének imakönyvvvel, szentírással, rózsafüzérrel, szentképekkel, érmecskékkel stb. történő ellátására.

Az országos mozgalom kapcsán felhívom a T. Papságot, hogy saját maga is adakozzék s a hívek körében is alkalmas módon gyűjtsön — esetleg az A. C. helyi sajtószakosztálya révén — pénzbeli adományokat a nemes célra s azt a cél megjelölésével közvetlenül küldje el az A. C. orsz. sajtószakosztályához (Budapest, IV., Ferenciek tere 7.).

3805

1942

Harangozási tilalom enyhítése.

Tudomásulvétel és mihez tartás végett közlöm, hogy a m. kir. honvédelmi miniszter úr 138.642/1942. számú rendeletével az egyházi célú harangok használatának kérdését a jelenlegi légvédelmi készültség tartamára eképen szabályozta:

„Valamennyi városban és községben a harangokat egyházi célokra napközben, az elsőfétítés (tehát a mindenkor érvényes elsőfétítési időponttól kezdve napkeltéig) kivételével rendeltetésszerűen szabad használni. Olyan helyeken, ahol a harangokra mint riasztóeszközökre szükség van, az esetleg napközben bekövetkező légvédelmi riadót a harangok félreverésével kell jelezni.“

3806

1942

Papi kedvezményesek igényjogsultságának bizonyítása.

A 60.203—1942. számú honvédelmi miniszteri rendelet értelmében a tartalékos tábori lelkészi tanfolyamra, valamint az azt követő két szolgálati gyakorlatra behívandó papoknak vagy papnövendékeknek papi kedvezményi jogosultságuk fennállását a tanfolyam, illetőleg a szolgálati gyakorlat megkezdése előtt közvetlenül, vagy *leofeljebb két héttel előtte* keltezett egyházhatósági bizonyítvánnyal kell igazolniok.

Ennek alapján felhívom az érdekelteket, hogy ezt a bizonyítványt a tanfolyamra, illetőleg a szolgálati gyakorlatra való bevonulásuk előtt *alkalmas időben kérjék* és bevonulásukkor az illetékes katonai parancsnokságnak mutassák be.

3807

1942

Honvédek oldalfegyverének viselése egyházi szertartásoknál.

Általános szokás, hogy honvédeink egyházi szertartásoknál oldalfegyverüket leteszik. Minthogy a fegyver leoldása és felcsatolása az ünnepi áhitatot amúgy is zavarja, a honvédelmi miniszter úr óhajának megfele-

lően úgy intézkedem, hogy a jövőben ilyen alkalmakkor is viselhetik a szóbanforgó oldalfegyvert.

3808

1942

A templomi népének ápolását szolgálta már a 2757/1924. számú körlevéli utasítás is, mely kötelezővé tette az elemi iskolákban tanítandó énekek tantervének elkészítését. Ezen intézkedésnek, amelyet az 1937-ben kiadott Tanterv és Utasítás csak megerősített, kiegészítéséül elrendelem hogy az összes kántorok és templomi énekvezetők (filiálisokban is!) templomuk népénekrendjét a folyó évben rendelkezésem vétele után nyomban, a jövő iskolaévtől kezdve pedig minden iskolaév kezdete előtt egy évre elkészítsék és plébánosuknak, illetve templomigazgatójuknak jóváhagyás céljából bemutassák. Ezen templomi népénekrend tartalmazza az 1937-ben kiadott Tanterv és Utasításban felvett énekeket a helyi lehetőségek figyelembe vételével. Az így elkészített és jóváhagyott templomi népénekrend, amelyet teljes egészében, vagy részletekben a templomban látható helyen ki kell függeszteni, a már említett 2757/1924. sz. rendeletnek megfelelően az iskolai énekoktatás által feldolgozandó.

Templomi
népénekrend
elkészítése.

3809

1942

A szentjászol kultusz terjesztését maguk elé tűző Magyar Betlehemesek idén is forgalomba hozzák művészileg szép és kivágásra is alkalmas betlehemeiket. A kivágható ívek mellett kerámiából is adnak ki betlehemet, sőt a képes ívek alakjait falemezre húzva kivágva bocsátják a közönség rendelkezésére. A magyar művészek nemes törekvése dicséretre méltó. Szívesen ajánlom munkájukat papjaim figyelmébe. A megrendelés helye: Magyar Betlehemesek, Budapest, IV. Bástya-u. 11. Angyalos betlehem ára 50, pásztoros betlehem 70, háromkirályok hódolata 70 fillér. A portó külön fizetendő.

Magyar
Betleheme-
sek ajánlása.

3810

1942

Kármelita Kalendáriumot adott ki a kármelita rend magyar tartományfőnöksége. A naptár amellelt, hogy ájtatos és hasznos tartalmú, még jó célt is szolgál: a tiszta jövedelmet a most épülő Keresztes Szent János oltár javára fordítják. A naptár ára 1 P. Kapható: Kármelita Rendház, Keszthely.

Kármelita
Kalendárium
ajánlása.

3811

1942

Hozzá tartozók keresik:

Dobra József keresztlevelet az 1827 körüli évekből (szülők: Dobra József és Kirner Anna Mária Borbála).

Borsódi (Bozóthy) Borbála keresztlevelet az 1844 körüli évekből; Bonyhádon kötött házasságot 1861-ben. A megtaláló 20 P jutalmat kap.

Sárkány Éva (Halász Károly földbirtokos felesége) keresztlevelet (szülők: nemes S. József és Lémán Magdolna Margit) az 1815. körüli

Anyakönyvi
adatok
keresése.

évekből, valamint Halász Károly és Sárkány Éva házasságlevelét az 1850. körüli évekből, továbbá Halász Károly keresztlevelét (szülők: nemes H. Gáspár ref. és nemes Szalay Katalin rk.) az 1820. körüli évekből.

Kéki Mária keresztlevelét az 1862 körüli évekből és Halbert (Holboi) Katalin keresztlevelét az 1860 körüli évekből.

Vastagh Teréznek, V. Márton leányának, aki 25 éves korában Nyiregyházán kötött házasságot, a keresztlevelét Baranyából kb. 1865-70. évekből. A megtaláló 50 P jutalmat kap.

Stirling Károlynak, aki 1842-ben Árokszálláson született és Molnár Júliannának, aki 1846-ban Pakson született, a házasságlevelét kb. 1867-70-ből valószínűleg Tolna, vagy Baranya-vármegyéből

Beck Keresztély és Weisz Anna Mária házasságlevelét az 1870. körüli évekből.

Törk Adolf és coborci Babics Margit házasságlevelét az 1892. körüli évekből. Megtáláló 20 P-t kap a házasságlevelért.

Terleczy Mór keresztlevelét 1847-ből. Állítólag Pécsváradon született.

Knapp Fridolin és Szokola Mária házasságlevelét és mindkettő keresztlevelét Gyermekük Antónia 1871-ben Mecsekszabolcson született.

Eperjessy Ádámnak, E. Vendel és Csertli Teréz fiának, a keresztlevelét Baranyából, valószínűleg Csebény vagy Szebény környékéről. E. Vendel 1820-35. években született. A megtaláló tiszteletdíjat kap.

Wolf Antal és Szabó Franciska házasságlevelét kb. 1850-53-ból Baranyából és mindkettő keresztlevelét az 1820-30. évekből.

Koleszárich Etelkának, K. Imre és Goócs Matild Etelka leányának a keresztlevelét 1860-63-ból Baranya-megyéből.

Bajusz (Bausz) Györgynek és Fehér (Fejér) Máriának a házasságlevelét 1875-85. évek egyikéből Tolna-megyéből, valamint az ő keresztlevelüket is 1845-60-ból. Házasságukból született: Erzsébet 1885-ben, Vajtán és József 1887-ben Kiszékelyben.

Aki valamely keresett adatot megtalál, mielőbb jelentse azt a *Püspöki Irodának*.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 22. Novembris a. 1942.

† FRANCISCUS m. p.
episcopus.

A kiadásért felelős: Dr. Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúli Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R. T. Pécs.

A nyomdáért felelős: Mészáros József igazgató

1942.

XII.

4009

1942

Die 6. Decembris a. c., Dominica II. Adventus prima tonsura initiati sunt; *Ladislaus Kálmándy Pap, Theodorus Pirgi, Joannes Szalai, Georgius Aszman, Paulus Kersák, Julius Kiss, Ludovicus Sebők, Franciscus Soroncz, et Antonius Várnagy.* Ad ordines minores Ostiariatus et Lectoratus promoti sunt: *Guilelmus Gyimesi, Joannes Klézli, Alexander Szebényi, Franciscus Szücs, Ansgarus Völgyes, Ladislaus Bogáti, Josephus Palotás, Henricus Ráth et Fr. Eusebius Rácz O. S. P.* Ad ordines minores Exorcistatus et Acolythatus promoti sunt: *Guilelmus Fried, Petrus Ruppert, Rudolphus Schreiber, Elias Romvári, Joannes Ónodi et Joannes Pleizler.* Subdiaconi ordinati sunt: *Franciscus Csertő, Josephus Isgum, Emericus Mim, Josephus Mislai, Michael Piliván, Joannes Ritter, Stephanus Stiasny, Jacobus Stumpf et Josephus Telkes.*

Ordinatio.

4010

1942

Quoad reductionem onerum Missarum fundatarum pro anno sequenti 1943. — vigore facultatis a S. Sede Apostolica die 25. Novembris a. 1938. ad quinquennium obtentae — in tota nostra dioecesi necnon in territorio Administraturae Apostolicae easdem volumus vigere ordinationes, quae in litteris circularibus a. 1941. sub numero 3860/1941. continentur et promulgatae sunt. Caveant ergo parochi paroeciarumque administratores, ut in fine anni de Missarum ita reductarum satisfactione Curiam dioecesanam edocere minime omittant.

Reductio
Missarum
fundatarum
pro anno
1943.

4011

1942

Szentséges Atyánknak 1940. december 1-én kegyesen megadott felhatalmazása alapján jelen soraimmal megengedem, hogy mindazon templomokban és kápolnáknak, melyekben eddig is szoktak éjféli misét mondani és ezen mise az elsötétítési rendelkezések miatt a szokásos éjféli időpontban el nem mondható, karácsony vigiliáján este egy szentmise mondassék, mégpedig olyan időpontban, hogy a szentmise az elsötétítés elrendelt megkezdése előtt félórával befejeződjék és így a hívek az elsötétítés megkezdésekor otthonuk-

Az éjféli mise
időpontja.

ban lehessenek. Ahol a hívek hazatérésére több időre van szükség, az időpont megfelelőképpen módosul.

A miséző papnak ezen miséje előtt négy órán át kell szentségi böjtöt tartania. Karácsony ünnepén csak két szentmisét mondhat, ha éjféltől a szentségi böjtöt megtartotta.

A szentmisén résztvevő hívek eleget tesznek a karácsonyünnepi misehallgatás kötelezettségének. Ha áldozni akarnak, nekik is négyórás szentségi böjtöt kell tartaniuk. Áldozhatnak az esetben is, ha karácsony vigiliájának délelőttjén már áldoztak volna; az ünnep napján azonban ezek már nem áldozhatnak.

4012

1942

Az Unio
Apostolica
ajánlása.

Az Unio Apostolica papi egyesület hathatósan előmozdítja a papi buzgóságot és állhatatosságot. Tagjai naponként írásban ellenőrzik lelki és lelkipásztori kötelességeik teljesítését és havonként másokkal is ellenőrzetik magukat. A pápák ajánlják az Uniót, sok ezer pap pedig hálás azért a gratia externáért, amelyet az egyesület biztosít számukra.

Az egyesületet melegen ajánlom papjaimnak. A magyar tagozat vezetője Dr. Pétery József váci püspök úr.

4013

1942

Anyakönyvi
adatok kere-
sése.

Hozzá tartozók keresik:

Poos Pálnak a keresztlevelét 1812. tájáról. Harisnyás németek között született.

Kiss Mihálynak, akinek felesége Nagy Júlia 1857-ben született Miszlán, valamint az ő atyjának Kiss Imrének a keresztlevelét, valamint házasságlevelüket Miszla és Zomba környékéről.

Szabó Mihálynak és nejének Szalok Erzsébetnek a keresztlevelét az 1825-35. évekből Baranya megyéből.

Horváth Erzsébetnek, Botor János feleségének a keresztlevelét az 1825-35. évekből Baranya megyéből.

Aki a keresett adatokat megtalálta, mielőbb tegyen jelentést a Püspöki Irodának.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 14. Decembris a. 1942.

† FRANCISCUS m. p.
episcopus.

A kiadásért felelős: Dr. Erdélyi Gyula, szentszéki jegyző, Pécs.

Dunántúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda R. T. Pécs.

A nyomdáért felelős: Mészáros József igazgató